

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра податків та фіскальної політики

САЛЮК Роман Віталійович

**Адміністрування акцизів у сфері
зовнішньоекономічної діяльності: фіскальні
наслідки та проблеми удосконалення /
Administration of Excises in the Field of Foreign
Economic Activity: Fiscal Consequences and
Problems of Improvement**

спеціальність: 072 - Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма - Митна справа

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи ФМСм-21
Р. В. Салюк

Науковий керівник:
к.е.н., доцент В. В. Угрин

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

" ____ " _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри
_____ **А. І. Луцик**

ТЕРНОПІЛЬ - 2021

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗІВ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
1.1. Економічна сутність та особливості акцизного оподаткування.....	6
1.2. Історичний розвиток адміністрування акцизного податку в Україні та світі.....	12
Висновки до I розділу.....	18
РОЗДІЛ II. ПРАГМАТИКА АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗІВ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	19
2.1. Практика планування надходження митних платежів.....	19
2.2. Оцінка фіскальної складової адміністрування акцизного податку...25	
Висновки до II розділу.....	31
РОЗДІЛ III. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МИТНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗІВ.....	32
3.1 Шляхи підвищення якості митного адміністрування.....	32
3.2 Значення митного пост-аудиту в сфері адміністрування акцизів...41	
Висновки до III розділу	52
Висновки.....	53
Перелік використаних джерел.....	57

ВСТУП

Актуальність вибраної теми. Важливою закономірністю розвитку міжнародних економічних відносин є стійке зростання обсягів світової торгівлі і розширення загального спектра різноманітних форм проведення зовнішньоторговельних операцій. В умовах трансформації фіскальної системи України існує об'єктивна необхідність у розробці такого механізму реалізації зовнішньоекономічної діяльності, який би адекватно враховував особливості перехідного етапу, забезпечував розбудову митного оподаткування та наявність розгалуженої системи митних платежів. Формування ефективної моделі сприяння світовій торгівлі й налагодженню партнерства між митницею і торговою спільнотою зумовлює потребу у забезпеченні національної безпеки і наповнення державного бюджету.

У свою чергу інституційні зміни у регулюванні міжнародної торгівлі потребують удосконалення методичних засад реалізації митного адміністрування як важливого засобу прийняття ефективних управлінських рішень у галузі митної справи. Втілення новітніх завдань щодо організації управління у цій сфері проходить в умовах трансформації принципів, закономірностей та інструментів впливу на економічну активність у державі. Вагомий внесок у створення наукового підґрунтя для формування і реалізації митної політики загалом та митного адміністрування зокрема зробили такі науковці: А. Антонова, П. Афонін, Є. Беккер, І. Бережнюк, Є. Бридун, О. Вакульчик, А. Вдовиченко, А. Войцещук, Л. Вороніна, П. Годме, Ю. Гупанова, Т. Джеймс, А. Дєточка, О. Десятнюк, О. Запорожець, А. Зарубницький, І. Калашнікова, А. Крисоватий, В. Мартинюк, Ю. Оніщик, П. Пашко, В. Петті, Н. Погодіна, Є. Рудніченко, Є. Смітєнко, Д. Семир'янов, С. Терещенко, Д. Тесленко, М.Харкавий та інші.

Однак, незважаючи на широкий спектр досліджуваних проблем, питання організації митного адміністрування у контексті підвищення ефективності митної політики досі залишаються недостатньо дослідженим напрямком фіскальної науки. Вагомість митного адміністрування як дієвої форми

забезпечення своєчасного надходження митних платежів до державного бюджету зумовлює потребу у більш поглибленому теоретичному і прикладному дослідженні у цій сфері.

Викладене вище зумовило вибір теми, визначення мети та завдань, об'єкта і предмета магістерського дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є наукове обґрунтування теоретико-методичних засад митного адміністрування акцизів та вироблення практичних рекомендацій підвищення його ефективності.

Виходячи зі змісту поставленої мети в рамках магістерського дослідження підлягали вирішенню наступні завдання:

- з'ясувати сутність митного адміністрування як складової митної системи в контексті забезпечення фінансових інтересів держави;
- охарактеризувати правову базу та виокремити функціональні елементи митного адміністрування акцизів;
- дослідити міжнародний досвід управління в галузі митної справи з метою визначення можливості її впровадження у вітчизняну практику митного адміністрування;
- проаналізувати процес організації планування митних платежів;
- виявити й узагальнити форми і методи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- обґрунтувати вектори підвищення якісного рівня функціональних напрямків реалізації митного адміністрування акцизів.

Об'єктом дослідження є процес реалізації митного адміністрування акцизів митними органами України.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні засади організації, здійснення і розвитку митного адміністрування акцизів у контексті підвищення фіскальної ефективності митної політики в Україні.

Методи дослідження. Теоретичну базу магістерської роботи формують праці зарубіжних та вітчизняних науковців і практиків із питань митного адміністрування та реалізації митної політики. Для вирішення поставлених

завдань та досягнення мети роботи застосовано системний підхід. Методи теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу використано для визначення змісту та значення митного адміністрування (перший розділ); спостереження і графічного зображення для аналізу ефективності практики здійснення митного адміністрування в Україні (другий розділ); вимірювання і порівняння при формуванні напрямків удосконалення вітчизняної системи митного адміністрування (третій розділ).

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та інші нормативно-правові акти з питань державної митної справи, матеріали Державної казначейської служби України, Державної митної служби України, Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, міжнародних фінансових та митних інституцій, наукові періодичні видання, довідкова література.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна полягає в поглибленні теоретичних засад та виробленні практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності митного адміністрування в Україні. Зокрема у роботі удосконалено методичні підходи до формування системи митного адміністрування акцизів на основі виокремлення його функціональних елементів (етапів).

Практична значущість отриманих результатів. Положення дипломної роботи мають практичне значення для розробки заходів, спрямованих на підвищення ефективності і результативності митного адміністрування в Україні.

Апробація результатів дослідження мала місце на Науково-практичних студентських конференціях «Фіскальна політика України в умовах євроінтеграційних процесів», які відбулись в м. Тернопіль в 2020-2021 рр.

Кваліфікаційна робота виконана на 62 сторінках. Аналітична частина роботи представлена у 8 рисунках, 5 таблицях. Перелік використаних джерел нараховує 55 одиниць.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗІВ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Економічна сутність та особливості акцизного оподаткування

Необхідність і форма податку на споживання є одним із найбільш дискусійних питань теорії та практики оподаткування в країні та за кордоном. Податок на споживання можна вважати однією з найдавніших форм данини. Колись розвиток торгівлі призвів до швидкого розвитку податку на споживання, оскільки в той час податком на споживання було відносно легко управляти, а його збір забезпечував стабільну скарбницю для правителів. Якщо говорити, що призначення при виникненні податку на споживання і на ранній стадії розвитку, то це в основному пов'язано з фіскальною роллю. У 20 столітті економічна політика США та Європи стала використовувати регуляторні особливості податку на споживання.

Податок на споживання є давно усталеною формою оподаткування, оскільки в Європі та Україні його сплачували століттями [31, с.114]. Особливістю сплати податку на споживання є те, що вони включаються до цін на товари та підвищують ціни на товари. Згідно з Оксфордським економічним словником, податок на споживання — це податок на споживання товарів, включених у ціну товарів. Вони дають можливість збільшити надходження до бюджету та регулювати споживання окремих товарів [32]. Таким чином, податок на споживання включає податок на загальне споживання (ПДВ) і податок на специфічне споживання, що застосовується до окремих категорій товарів. Виходячи з вищесказаного, податок на споживання визначається як сукупність загальних і специфічних податків на споживання, які стягуються в конкретній країні.

Фактично сплата податку на споживання переходить до споживачів товарів, що підлягають оподаткуванню загальним і питомих податком на

споживання. Іншими словами, споживач компенсує продавцю вартість податку на споживання. Зручність перерахування податку на споживання кінцевим споживачам робить їх незалежними від кінцевих доходів виробників і продавців, забезпечуючи стабільний дохід до бюджету. Слід зазначити, що навіть у тіньовій економіці фіскальна ефективність податку на споживання залишається досить високою, оскільки податок на споживання використовується навіть для оподаткування доходу, який прихований у прямих податках.

Класика фінансів ілюструє переваги механізму податку на споживання. Особливо в XVII ст. Французький економіст Ф. Демезон вказував, що сам податок на споживання може принести до скарбниці стільки ж або більше надходжень, як і всі інші податки. Це твердження було чинним на той час, оскільки податок на споживання стягувався майже з усіх торговельних операцій, а платників податку на споживання було дуже мало, тож управляти такими податками було легко, а ухилитися від них майже неможливо.

Говорячи про податок на споживання, інший британський вчений В. Петті сказав, що, насамперед, природна справедливість вимагає від кожного платити відповідно до того, що він насправді споживає, тому навряд чи буде накладений податок на споживання проти чийось бажань. І це дуже легко зробити. Платіть тим, хто задовольняється найнеобхідніше; по-друге, цей податок, як правило, ощадливий, що є єдиним способом збагачення людей; по-третє, ніхто не платить за одне й те саме двічі, тому що нічого не можна спожити більше одного разу[4].]

Однак серед вчених тієї епохи були й ті, хто виступав проти податку на споживання. Дж. де Вітт спеціально описав негативні наслідки фіскальної політики, заснованої на податках на споживання. К. Тевтофіл описав податок на споживання як ресурс для наповнення скарбниці, що характеризується надзвичайно високою фіскальною ефективністю [9].

У разі стягнення податків не лише з поточних доходів, але й із доходів від заощаджень, податок на прибуток не відповідає нейтральному принципу у разі

вибору поточного та майбутнього споживання. Поточний податок на прибуток зменшує суму, яку можна використати для заощаджень, кожна з яких має негативний вплив на майбутні доходи. Податки на дохід від заощаджень відповідно знижували їх рентабельність, що призвело до подальшого зменшення доходу, стимулюючи тим самим поточне споживання. При цьому, порівняно з податком на прибуток, більш прийнятним вважається податок на загальне споживання, який стягує однакові податки на поточне та майбутнє споживання [41, с. 17]. На перший погляд, таку заяву можна використовувати як орієнтир для створення найкращої системи оподаткування, але відмовитися від застосування податкових пільг на практиці нереально, оскільки, наприклад, встановлення неподаткового мінімуму доходів громадян у доходах фізичних осіб податкова політика соціального захисту є один з елементів.

У своїй книзі «Економічна теорія добробуту» А. Пігу розробив практичні інструменти добробуту на основі неокласичної теорії: зниження граничної корисності, суб'єктивні та психологічні методи оцінки багатства, принцип утилітаризму. На цій основі він підтвердив теорію оподаткування та субсидій, основним принципом якої є принцип мінімальних тотальних жертв. Це означає, що всі члени суспільства повинні йти на однакові жертви у вигляді податків. Саме тому А. Пігу підтвердив доцільність прогресивного податку на прибуток та застосування податку на загальне споживання [6].

Сучасні економісти вивчають шляхи збалансування регуляторного та фіскального впливу податку на споживання, особливо Дж. Слемрод, С. Сімбелайт, Л. Секваті, В. Остеберг, В. Девіс Ленг, П. Мельц і Т. Еккер. Їхні дослідження дуже зосереджені на впливі податків на споживання на споживчий попит (через вплив ціни), а також на загальний попит і макроекономічний баланс. Вітчизняні дослідники, особливо І. Лютий та В. Федосов, при вивченні впливу податків на споживання вказували на те, що вони впливатимуть на платоспроможність споживачів, що відбивається на частці непрямих податків у доходах фізичних осіб.

Багато вчених вважають, що податок на споживання є відносно

нейтральним. На відміну від прямих податків, податок на споживання не матиме істотного впливу на поведінку інвестора, тому його підвищення не матиме негативного впливу на інвестиційне середовище країни. Це призвело до подальшого зростання їх популярності, особливо під час економічних спадів. Проте, крім очевидних фіскальних переваг, податок на споживання має і певні недоліки (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Переваги та недоліки оподаткування акцизами [24]

Переваги	Недоліки
Нейтральність щодо вибору між поточним та майбутнім споживанням	Впливають на ціни, можуть спричиняти їх мультиплікативне зростання
Прийнятність для економічно активного населення, порівняно з податками на доходи	Не повною мірою враховують платоспроможність споживачів, оскільки за однакових умов споживання індивіди можуть мати різну платоспроможність
Вища фіскальна ефективність, оскільки їх база менш чутлива до коливань економічної кон'юнктури	Мають більшу частку в доходах малозабезпечених верств населення, а тому вважаються менш справедливими
Можливість оподатковувати доходи, які не були оподатковувані податками на доходи	Обмежують споживання, що у довгостроковій перспективі може призвести до скорочення обсягів виробництва
Легкість адміністрування, оскільки кількість платників акцизів менша, ніж кількість платників податку на доходи	Зменшують обсяг доходу, який міг би бути направлений на заощадження
Можливість регулювати споживання окремих товарів	Збільшують ризик тіньового товарообороту, у т.ч. контрабанди
Нейтральність по відношенню до інвестиційних рішень	Залежно від механізму адміністрування можуть негативно позначатися на обсязі і структурі оборотних коштів виробників
Високий фіскальний потенціал специфічних акцизів	Універсальні акцизи є обтяжливими для низькорентабельного бізнесу та високотехнологічних виробництв
Високий потенціал координації та гармонізації	Механізми адміністрування акцизів можуть обмежувати можливості фінансування власного оборотного капіталу

Незважаючи на ці недоліки, податок на споживання залишається одним із найефективніших інструментів фіскальної політики у більшості країн.

Зазначимо, що в країнах ЄС лише Австрія, Велика Британія, Іспанія, Ірландія, Люксембург та Португалія можуть вважати застосування специфічних акцизів узгодженим. Інші країни розширили перелік оподатковуваних товарів, включивши в нього товари з негативним впливом, який можна обговорювати, -

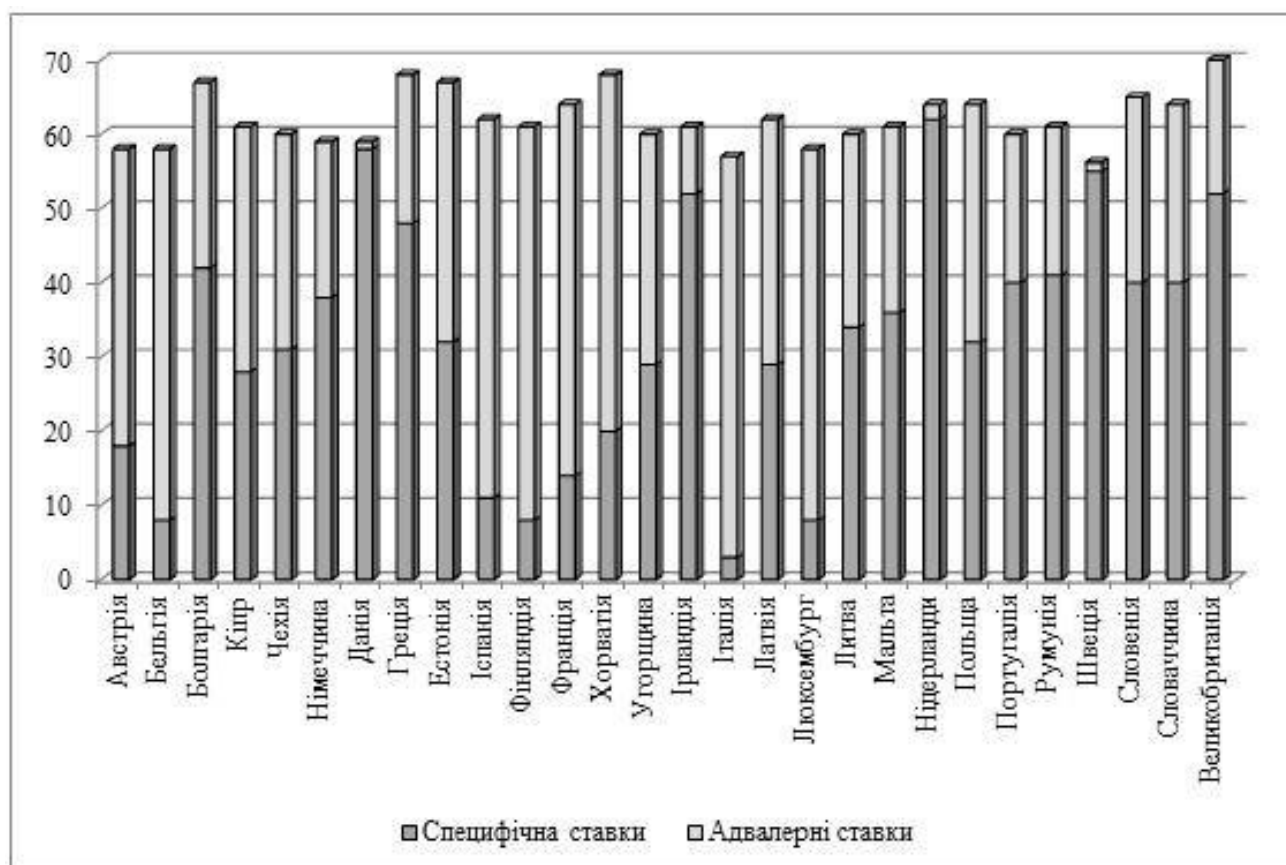
безалкогольні напої (Німеччина, Нідерланди, Швеція, Данія, Франція, Фінляндія, Бельгія), кава та чай (Німеччина, Данія), цукор, сіль, сірники, Предмети розкоші тощо. Слід зазначити, що Данія має найбільшу кількість оподатковуваних товарів у країнах ЄС, але Данія залишається єдиною країною, яка повністю відмовилася від диференційованих ставок податку на додану вартість і запровадила єдину ставку податку для всіх, користуючись найменшими пільгами та звільненнями від податків. . Тому, розширюючи перелік товарів, що підлягають оподаткуванню, і вибираючи для них різні комбінації податкових ставок, держава використовує специфічні податки на споживання, щоб компенсувати втрату регулятивних атрибутів податку на загальне споживання.

Застосування податкових ставок та пільгового режиму в окремих сферах стягнення податку на споживання має свої особливості. Податок на конкретне споживання може стягуватися на основі адвалорних (процентів) і фіксованих або специфічних (встановлюються у грошових одиницях на натуральну одиницю виміру) податкових ставок. Використання двох типів ставок має плюси і мінуси, тому перевага того чи іншого типу ставок залежить від обставин країни. Тому у разі високої інфляції рекомендується спочатку обирати адвалорні процентні ставки, оскільки застосування конкретних процентних ставок вимагатиме постійного перерахунку їх масштабу або прив'язки до однієї із світових валют. Встановлення податкової ставки окремого податку на споживання в іноземній валюті має ризик збільшення податкового навантаження при різкому зростанні цін на товари та різкому знеціненні національної валюти.

Найнижчі адвалорні ставки мають Данія, Нідерланди та Сербія, а найвищі — Італія, Естонія та Фінляндія (рис. 1.1). При цьому рентабельність специфічних податків на споживання зростає з кожним роком у країнах ЄС та окремих країнах.

На перший погляд, характер специфічного податку на споживання, здається, повністю виключає можливість застосування податкових пільг чи

навіть доцільних заходів. Однак у світовій практиці переваги спеціального механізму стягнення податку на споживання використовуються для регулювання торгівлі або стимулювання виробництва певних товарів. Найпоширенішим видом податкової пільги можна вважати повернення податку. Використовується при купівлі дизельного палива в Бельгії, Словенії, Франції та Іспанії.

Рис. 1.1. Співвідношення між адвалерними і твердими ставками специфічних акцизів в ЄС у 2019 р. [1]

По суті, це механізм відшкодування податку на споживання, сплаченого в одній країні під час подорожі в іншу країну.

Знижені податкові ставки або податкові пільги (податкові знижки) в основному використовуються для захисту вітчизняних виробників певної оподаткованої продукції для забезпечення конкурентоспроможності ціни при імпорті подібних товарів. Наприклад, у Бельгії виробники ферментованих напоїв звільнені від податку на споживання, а більше половини країн ЄС

накладають нульовий податок на споживання натурального неігристого винограду. Україна також має досвід застосування таких пільг.

Підсумовуючи, зазначимо, що ідеологія податку на споживання, що регулює сукупний попит, відповідає ідеології товарно-валютних відносин, а ідеологія податку на додану вартість як загального податку на споживання відповідає ідеології спільного ринку. Для дотримання принципу нейтральності необхідно уніфікувати всі ставки ПДВ ЄС, до чого Україна має прагнути.

Ми вважаємо, що механізм стягнення специфічних податків на споживання не може бути єдиним для всіх країн. Наша позиція ґрунтується на наступних міркуваннях. Перш за все, у випадку єдиного податку на споживання та податку на питоме споживання він майже повністю втрачає свої наглядові атрибути і відіграватиме лише фіскальну роль. По-друге, ідея застосування специфічних податків на споживання означає, що ці податки стягуються з товарів, які негативно впливають на споживання.

1.2. Історичний розвиток адміністрування акцизного податку в Україні та світі

Будучи однією з найстаріших форм оподаткування, податок на споживання пройшов довгий шлях. Його формування має свої особливості в різних країнах, і його розвиток йде переважно на фінансові інтереси правителя. Причина необхідності вивчення еволюції податку на споживання в Україні полягає в тому, що сучасна Україна вже давно входить до складу різних країн, що має впливати на формування концептуальної бази податку на споживання в сучасній Україні.

Особливість податку на питоме споживання полягає в тому, що формування та розвиток податку на споживання пов'язані з корисністю та якістю товарів. Ще в 19 столітті економісти дійшли висновку, що певні податки на споживання можуть обмежувати здатність задовольняти споживчий попит. Багато економістів бачили ідею податку на споживання в процесі відмови від

податку на споживання, оскільки підвищення ставки податку призведе до зростання цін, що призведе до скорочення споживання, що в свою чергу веде до зниження оподаткування. . Про це конкретно йдеться у працях С. Вітте, І. Озерова, А. Алексєєнко та інших. [10].

Універсальність податку на споживання визначає його тривалу історію становлення та розвитку. Податок на споживання споживчих товарів (вектигал) відомий ще з часів Римської імперії. Споживчий податок стягується з внутрішнього споживання та солі. У середні віки податок на споживання відбувався майже одночасно з внутрішнім митним платежем. У XII ст. Податки на споживання стали поширеними в Італії в 12 столітті. -В Іспанії (*sisal alcabala*), Бельгії (*assisia rerum venalium*) та Англії [9].

Поступово відокремлюючи тарифи від специфічних податків на споживання, у Сполученому Королівстві кількість оподатковуваних товарів поступово зменшується, тоді як у Франції вона навпаки — збільшується. Взагалі тенденція щодо податку на споживання пов'язана з потребою країни в поповненні скарбниці, тому збільшення кількості оподатковуваних товарів і підвищення ставок податку часто пов'язані з війнами чи економічними кризами.

Хоча країни, які є учасниками спільного ринку, прагнуть уніфікувати та координувати податки на споживання, рівень податкового тягаря та конкретні обставини стягнення податків на споживання відрізняються від країни до країни. У контексті реформи податку на споживання в Україні цей аспект необхідно враховувати.

Перша згадка про податок на споживання в Україні датується X ст. Найпершими товарами, що оподатковувалися, були мед, солод і хміль. Розвиток податку на питоме споживання зумовлений соціальними потребами. Історично одним із найважливіших оподатковуваних продуктів і важливим джерелом доходу для скарбниці є виробництво та продаж алкогольних напоїв.

Як і західноєвропейські країни, етап формування податку на споживання в Україні характеризується фіскальною спрямованістю податку на питоме

споживання. Така фіскальна орієнтація все ще є характерною для податку на споживання в Україні, але зловживання заходами стимулювання специфічного податку на споживання є небезпечним для збільшення незаконного обігу товарів, що підлягають оподаткуванню.

За часів Богдана Хмельницького податок на споживання був також найважливішим джерелом національного доходу. Шинка, що знаходиться на землі Війська Запорізького, заробляє на продажу алкоголю 1120 рублів на рік. З купців, що проходили транзитом через українську територію, на біле вино та горілку стягувалися податком, який вигідний козацькій старшині та церквам-куфа (куфський податок) становив 1 крб. Податок на споживання існує як у готівковій формі, так і в натуральній формі — бочка виноторгівців. Одним із видів податку на споживання є «торгівля», якою займаються власники магазинів. Зазвичай це 10% від вартості товару, що продається на Січовому ринку. Однак іноді цей податок стягується не пропорційно, а стягується у встановленому порядку. Таким чином, еволюція збору податку на питоме споживання відбулася у визначенні найкращого поєднання способів оплати – готівкою чи в натуральній формі, визначення платників податків – комерсантів (оптовиків) та крамарів (роздрібних торговців).

В новітній історії України податок на споживання запроваджується з грудня 1991 року, коли Кабмін прийняв постанову «Про податок на споживання», яка набула чинності у 1992 році. Слід зазначити, що формування української системи податку на споживання відбувалося в складних умовах економічної стагнації, що призвело до її надмірної фіскальної орієнтації.

Розвиток специфічних акцизів в Україні пройшов кілька етапів (табл. 1.2). Слід зазначити, що система стягнення податку на споживання в Україні максимально наближена до рекомендацій Міжнародного валютного фонду щодо визначення оподатковуваних товарів та ставок податку. Щодо ставки податку, то протягом досліджуваного періоду спостерігається тенденція до підвищення, що цілком відповідає європейській тенденції.

Еволюція специфічного акцизного оподаткування в Україні [27]

Етап	Характеристика
1992–1996 рр.	Розробка механізмів стягнення специфічних акцизів
1996–1999 рр.	Оподаткування широкого переліку товарів, у т.ч. високорентабельних (шоколад, ювелірні вироби, парфуми тощо).
2000–2003 рр.	З переліку підакцизних товарів виключено 14 товарних груп. У складі підакцизних товарів залишилися алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти, автомобілі та ювелірні вироби
2003–2011 рр.	Із складу підакцизних товарів виключено ювелірні вироби. Перехід до сплати акцизного збору за твердими ставками
2011–2013 рр.	Акцизний збір перейменовано у акцизний податок. До складу підакцизних товарів включено спирт етиловий та інші спиртові дистилати, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну; нафтопродукти, скраплений газ; автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли
2013 рр.	Запроваджено спеціальний податок на відчуження цінних паперів та деривативів. Податок віднесено до категорії акцизів.
2015 рр.	Віднесення до підакцизних товарів електричної енергії, з одночасним скасуванням збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками. Запровадження сплати акцизного податку з реалізації через роздрібну мережу підакцизних товарів (алкогольних напоїв, пива, тютюнових виробів, нафтопродуктів). Відновлення справляння акцизного податку з автомобілів, переобладнаних із вантажних на легкові. Платниками є особи, які ввозять непідакцизні (вантажні) транспортні засоби без сплати акцизу, а потім переобладнують їх на легкові автомобілі, з яких повинен сплачуватися акциз. Скасування спеціального податку на відчуження цінних паперів.
2016 р.	Для платників акцизного податку з 1 березня 2016 року новою статтею 232 Податкового кодексу України впроваджено систему електронного адміністрування реалізації пального. Запровадження акцизних накладних, які діють аналогічно за податковими накладними з ПДВ, складаються в електронному вигляді продавцями і надаються покупцям. Збільшено коло платників акцизного податку, а саме віднесено суб'єктів господарювання, які реалізують пальне (пп. 212.1.15 ПКУ). Зменшення ставок акцизного податку на вживані автомобілі до 1 січня 2018 р., крім автомобілів, випущених до 01 січня 2010 року. Спроба запровадження електронних реєстрів відшкодування ПДВ

За цей же період (1995-2014 рр.) рівень збору податків на питоме споживання зріс у геометричній прогресії. Після кризи 2007-2008 рр. деякі країни розширили перелік товарів, що підлягають оподаткуванню, порушуючи рекомендації Міжнародного валютного фонду.

Протягом 2009-2010 років ставка акцизного податку в Україні зросла в 5 разів, що призвело до швидкого зростання надходжень до бюджету з цього

джерела. Однак таке підвищення ставки податку почало негативно впливати на рівень виробництва вітчизняної оподаткованої продукції, особливо на зростання незаконного виробництва та приватної власності на оподатковувану продукцію. За даними Бюджетно-соціально-економічного наукового інституту, тіньовий ринок тютюну та алкоголю зріс на 40%, а ринок тютюну – на 10%. Загалом, рівень тіньової економіки, у тому числі рівень обороту контрабандної продукції, є однією з основних причин, що гальмують реформування податку на питоме споживання в Україні. Теоретично можна підвищити ставку податку на питомий податок на споживання, але на практиці через збільшення нелегальної торгівлі оподатковуваними товарами існує ризик зниження податку.

Тому необхідно змінити метод управління податком на споживання. Варто зазначити, що нові правила управління податком на споживання набули чинності лише з 1 січня 2013 року. Правила передбачають подальшу детінізацію податку на споживання та залучають додаткові податки до бюджету. «За новою системою, по-перше, збільшені специфічна ставка акцизного податку на тютюнові вироби та мінімальне акцизне податкове зобов'язання при одночасному зменшенні впливу адвалерної складової. По-друге, підвищено ставки акцизу на тютюнову сировину, тютюнові відходи, нюхальний і жувальний тютюн. По-третє, підвищено ставки акцизного податку на пиво та алкогольні напої – з урахуванням інфляції. По-четверте, введена авансова сплата акцизного податку виробниками тютюнових виробів – ще на стадії придбання акцизних марок [27, с .117]».

Зважаючи на те, що ним легко керувати та вигідно з фіскальної точки зору, доцільніше виділити конкретну частину податку на споживання у вигляді фіксованої ставки податку на одиницю продукції (1000 сигарет). Адвалорна частина податку на споживання є складнішою та більш дорогою в управлінні, що дозволяє маніпулювати цінами для зменшення податкових платежів, заохочуючи тим самим корупцію в податковій сфері. Посилення окремих компонентів означає, що фіскали легше плануватимуть обсяги надходжень від

податку на споживання до бюджету, тобто розмір надходжень не буде настільки залежати від зміни цін на тютюнові вироби. У довгостроковій перспективі посилення конкретних компонентів означає зменшення різниці між ціновими сегментами, тим самим зменшуючи різницю в навантаженнях на їх споживання. Зазначимо, що зміни в порядку нарахування та сплати податку на споживання з 1 січня 2015 року є суперечливими. З одного боку, було збережено поєднання адвалорного податку та конкретної податкової ставки, а також введено додатковий місцевий податок на споживання, тобто 5% від оподатковуваного товарообігу роздрібного продавця. Такі заходи покликані наповнити бюджет, але навряд чи спрощують адміністрування. З іншого боку, слід відзначити позитивну зміну – запровадження електронного декларування споживчого податку.

Реформування системи акцизного оподаткування та підвищення цін на тютюнові вироби та алкогольні напої відповідають поступовій інтеграції України до Європейського Союзу. З огляду на потреби та бажання країн-членів ЄС посилити конкретні складові податку на споживання, остання Директива ЄС 2010/12 дозволяє збільшити його частку податкового тягаря з 5%-55% до 7,5%-76,5% і дає багато допомоги. Визначте гнучкість податкової структури. Політика ЄС щодо оподаткування споживання також передбачає дуже специфічну систему податку на споживання [26].

У 2016 році буде змінено оподатковувану продукцію, підвищиться плата за електроенергію та скориговані ставки оподаткованої продукції. Тобто співвідношення тютюнових виробів до 100% етанолу зростає. Якщо проаналізувати ставки податку на загальне споживання, то можна зрозуміти, що їх підвищення пов'язано переважно з нестабільною економічною ситуацією в країні.

Податок на споживання змінюється, в основному, завдяки прийняттю українського податкового законодавства та приділеної уваги питанням податку на споживання. В основному це пов'язано з організаційно-правовим забезпеченням.

Висновки до I розділу

Податок на споживання є однією з провідних ролей країни у формуванні ефективної податкової політики, це додатковий податок на ціни на товари. Через свою особливість і той факт, що він нав'язує високомаржинальні товари, він підвищує ціни, а його тягар платежу перекладається з виробника оподаткованого продукту на споживача.

Особливістю цього податку є те, що він не стягує податки з усіх товарів, а лише стягує податки з товарів, які користуються найбільшим попитом або становлять загрозу для населення під час використання. Податок на споживання також є одним із факторів формування бюджету.

Щодо історії податку на споживання, то це зайняло багато часу. Від Римської імперії до сьогодення він відіграв важливу роль у наповненні країни. В Україні податок було введено в 1992 році і постійно змінювався протягом усього існування країни, під впливом економічних подій чи політики.

Хоча встановлення та зміна податку на споживання має довгу історію, воно все ще викликало великі суперечки між платниками податків та країною. Таким чином, до основних атрибутів ефективної державної податкової політики належать: законодавчі положення щодо управління податком на споживання, чіткий план подальшого підвищення фіскальної ефективності податку на споживання фізичних осіб, їх відповідність функції обмеження споживання шкідливих товарів.

РОЗДІЛ II.

ПРАГМАТИКА АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗІВ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Практика планування надходження митних платежів

В умовах перехідної економіки зовнішні джерела бюджетних надходжень є більш перспективними, ніж внутрішні джерела. Тому роль митниці як фіскального органу зростає. Тому основною функцією його діяльності є фінанси, що вимагає оцінки тарифних ставок та їх впливу на подальший розвиток зовнішньоекономічних зв'язків. Це, у свою чергу, підкреслює необхідність удосконалення системи митного управління. Важливим показником функціонування системи є митні надходження, а їх економічний прогноз відіграє важливу роль у загальному розвитку митниці.

За умови проведення комплексних наукових досліджень можливі рішення таких проблем:

-З'ясувати причинно-наслідкові зв'язки та закономірності у сфері зовнішньоекономічної діяльності;

-Аналізувати виклики та знаходити шляхи покращення зовнішньоекономічних зв'язків тощо.

Основою цього дослідження є планування, прогнозування та оцінка тарифної сплати та її ролі в національній фіскальній системі. План митних платежів є важливою частиною національного податкового плану. Його реалізація необхідна, оскільки такі виплати становлять значну частину державного бюджету та використовують їх як джерело рівного дотаційного забезпечення для кожного регіону.

Під національним податковим плануванням слід розуміти сукупність форм і методів визначення оптимального та економічно обгрунтованого механізму оподаткування та прийняття рішень відповідними державними органами, спрямоване на виконання податкових функцій та забезпечення

максимального забезпечення бюджетів усіх рівнів. в межах встановленого обсягу доходу. Межі, параметри фіскального потенціалу [31].

Метод національного податкового планування полягає в оцінці відношення потенційних податкових надходжень до фактично отриманого податку. Отже, обсяг і структура економічно обґрунтованих податкових надходжень визначаються протягом планового періоду. Водночас податкове планування має базуватися на достатньо високому рівні мобілізації податків державного бюджету.

Організаційні особливості плану митних платежів можуть бути відображені у двох аспектах:

-У першому напрямку вищій адміністративний орган у митній сфері встановлює та знижує нижчі рівні планових показників на майбутній плановий період (планування починається «зверху вниз»);

-У другому напрямку («планування знизу вгору»), уряди нижчого рівня займаються своїми цілями, готують і подають вищому керівництву рекомендації щодо можливостей, методів і засобів реалізації поставленого завдання.

Тому планування зверху вниз базується на визначеності реальності, досконалості закону, мотивації цілей. Однак практика показує, що типові програми планування та цілепокладання «зверху вниз» часто негативно впливають на діяльність митних органів, зокрема:

- Ставте нереальні цілі, занадто високі цілі;
- Ставте низькі цілі для співробітників з набагато більшим потенціалом;
- Збільшити потік людей;
- Мотивація персоналу низька через організації, які не займаються функцією планування.

За ступенем концентрації управління загальна планова організація, особливо митна організація, може мати три варіанти:

-У разі високої концентрації, орган планування самостійно приймає більшість рішень всієї організації, особливо окремих підрозділів;

-На середньому рівні централізації орган планування лише окреслює основні рішення, які будуть детально пояснені в підрозділі пізніше;

-У децентралізованій організації центральний орган формує цілі, обмеження ресурсів і єдину форму плану, які були безпосередньо сформульовані конкретними підрозділами. У цьому випадку центральні органи координують, координують та інтегрують ці плани.

Отже, під митним плануванням розуміється комплекс заходів, які мають і можуть бути реалізовані до певної дати, тобто сформулювати науково-обґрунтований план роботи митного органу щодо забезпечення шляхів, методів і засобів досягнення цілей митниці. Звертаємо увагу, що наявність плану заходів свідчить про рівень організації митного органу.

Планування діяльності митного органу ґрунтується на його компетенції у сфері митного адміністрування. Метою плану є функціонування всієї митної системи. Митні органи планують загальну роботу та виконання конкретних заходів підпорядкованими підрозділами.

Організація планування системи державного митного управління полягає у виборі найбільш актуальних цілей і завдань, а також найбільш ефективних методів і форм реалізації. Це досягається шляхом прийняття найкращої процедури планування та її специфічних методів для забезпечення відповідності послідовності та змісту процесу планування. Це забезпечує єдність дій усіх суб'єктів митного адміністрування та встановлює для них певні часові рамки.

Плани митних платежів до державного бюджету потребують розробки відповідних методів і повинні базуватися на оцінці показників функціонування системи митно-тарифного нагляду та їх впливу на подальший розвиток зовнішньоекономічних зв'язків. Основою планування тарифних платежів є побудова економетричної моделі прогнозування, яка передбачає відстеження змін оподаткування та співвідношення між оподаткуванням зовнішньоекономічної діяльності митним законодавством та внеском до державного бюджету. Фактично економетрична модель дозволяє визначити

набір показників: кількісних, що характеризуються кількістю грошей, якісних, і окреслити загальний розвиток зовнішньоекономічних зв'язків, особливо їх галузевої та інституційної структури.

В організації митного планування процедура розрахунку очікуваного доходу митних авансів об'єктивно необхідна [44]. Існуюча методика розрахунку ґрунтується на припущенні, що кількість суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності митного органу залишається незмінною протягом розрахункового періоду.

Відповідно до законодавства до складу митних платежів входять митні збори, акцизний податок на товари (продукцію), що ввозяться на митну територію України, та податок на додану вартість (ПДВ) з товарів, що ввозяться на митну територію України. Митний платіж визнається національним податком, що стягується до державного бюджету.

Згідно з офіційною статистикою, митні надходження України з кожним роком збільшуються і продовжують залишатися важливим джерелом доходів державного бюджету (табл. 2.1).

Незважаючи на те, що бюджет змінився на зменшення надходжень загального фонду (зменшення на 20 млрд ОАЕ), а також збільшення суми сплачених до національного бюджету з початку року, вона буде накопичена в наступному звітному періоді (зменшення на 30 млрд ОАЕ), а також додаткові надходження дивідендів КМУ (8,5 млрд грн) та корпоративних коштів державного сектору (4 млрд грн), план доходів СБУ не досяг 3,7% (38 млрд грн). У 2020 році план доходів держбюджету перевищує 0,8%. Проте, слід зазначити, що у 2020 році буде багато змін у коригуванні доходів СБУ, і ціль буде знижена на 6,7% [48].

Таблиця 2.1

**Виконання плану надходження митних платежів до бюджету, млрд.
грн. [48]**

№ з/п	Показники	2019			2020		
		план	факт	відс. виконання	план	факт	відс. виконання
Всього доходів:		1036	998	96,3	1067	1076	100,8
1.	Податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів	323	290	89,7	304	274	90,2
2.	Акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	48	54	111,0	53	58	108,4
3.	Ввізне мито	30	30	98,9	28	30	106,9

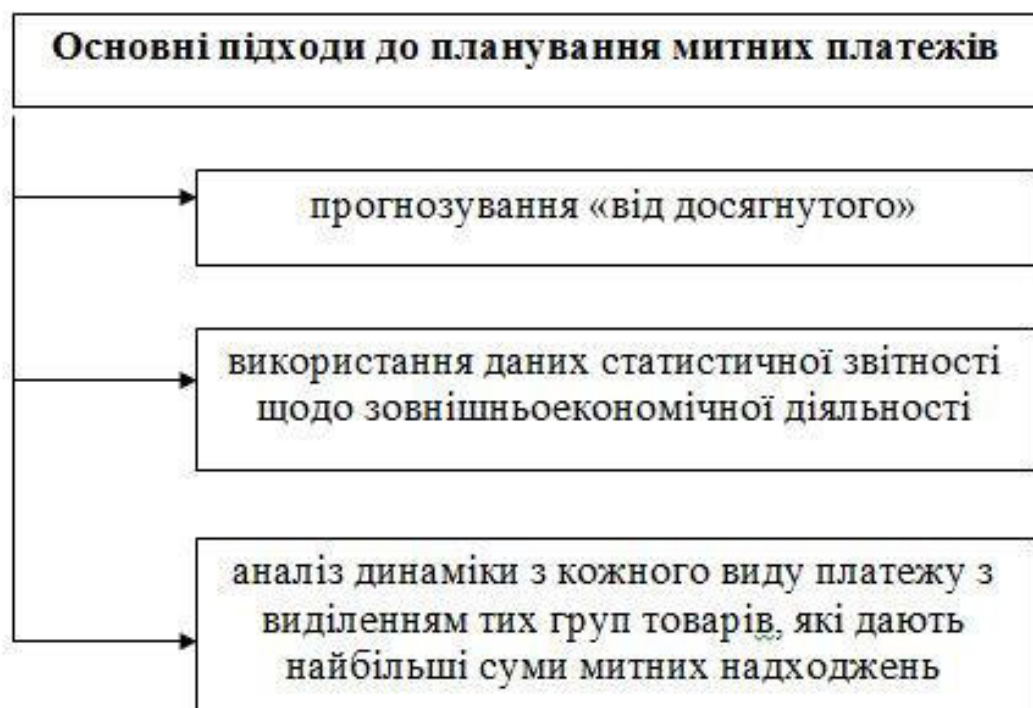
Основною причиною зменшення надходжень до бюджету у 2019 році стало те, що він не виконав плановий показник Головного митного управління 21,4%. Оскільки приблизно 25-30% усіх надходжень СБУ припадає на податок на додану вартість на імпорتنі товари, його надходження (відносно інших тарифів) мають вирішальний вплив на наповнення бюджету. Таблиця. 2.1 Ми бачимо, що планом надходжень ПДВ на імпорتنі товари в Україні у 2019 році не передбачено 10,3%. Зауважимо, що ця тенденція зберігається і в 2020 році, а митні служби не досягли цільового показника 9,8% надходжень від ПДВ.

Експерти Української асоціації бухгалтерів пояснили причини невиконання імпортного плану податку на додану вартість при розробці законопроекту про СБУ, зокрема зниження імпорту та неефективність макроекономічних прогнозів, а також недоліки плану доходів. . Зокрема, у плані митних платежів враховано курс гривні до долара США. При плануванні надходжень СБУ у 2019 році враховувався офіційний середній курс 28,2 долара за долар США. Долар США розраховується за фактичною вартістю 25,85 грн за долар США. Америка. У 2020 році з урахуванням середнього курсу 30,0 ОАЕ за долар США. США, і 26,96 грн за долар. США [6, 7]. Цей розрив вплинув на відсутність імпортного податку на додану вартість протягом останніх двох років. При цьому надходження від імпортних тарифів за аналогічних умов у

2020 році на 1,9 млрд грн перевищують плановий показник, збільшившись на 6,9%. План акцизного податку на товари, що ввозяться на митну територію України, перевищує 4,5 млрд грн, або 8,4%, переважно за рахунок транспортного податку. За даними Мінфіну, імпорт наземних транспортних засобів у 2,1 раза перевищує запланований у бюджеті показник. Наведена вище ситуація також свідчить про інші прорахунки в плануванні надходжень від імпортного податку.

Основними методами прогнозування та планування митних платежів, які зараз використовуються в Україні, є наступні (рис. 2.1).

Слід зазначити, що не всі вчені вважають цей метод дуже ефективним і продовжують наполегливо працювати над підвищенням рівня митного планування. Так, П. В. Пашко розробив систему динамічного планування для забезпечення цілісності доходів державного бюджету, яка включає 3 етапи: 1) детальна класифікація товарів; 2) визначення податкового навантаження; 3) управління планами та результатами [44].

Рис.2.1. Основні підходи до планування митних платежів в Україні

[44]

Запропонована цим науковцем система базується на детальному моніторингу середньої очікуваної вартості одиниці заявленого товару, подається митниці як орієнтир у процесі митного оформлення, результат визначається не за результатом відхилення від планової виручки, але з урахуванням фактичної виручки Кількість товарів, що надійшли.

Тому формування системи динамічного планування для забезпечення цілісності сплати тарифів до державного бюджету на державні фінансові послуги України є перспективним заходом для забезпечення ефективного митного контролю та дотримання митного законодавства України, а також одним із важливих для України. пріоритети. Комплексно вдосконалити митне управління. Ефективне створення системи митного планування сприятиме спрощенню та прискоренню митних процедур, вирішенню таких завдань, як раціональне використання трудових ресурсів митниці, створенню сприятливих умов для учасників зовнішньоекономічних зв'язків та, зрештою, забезпеченню митної безпеки.

2.2. Оцінка фіскальної складової адміністрування акцизного податку

Ефективність збору податків та управління ними відображає виробничу діяльність фінансового сектору, ефективність податкової системи, рівень культури оподаткування платників податків, реалізацію національної податкової політики. За економічною природою податкова система має на меті регулювання фінансів, що проявляється як вплив на попит і пропозицію. У широкому сенсі ефективність — це показник, який характеризує зв'язок між результатом і витратами, понесеними для досягнення цього результату. Ефективність системи управління податком на споживання забезпечує системність і повне наповнення державного бюджету. Характеристиками цієї ефективності є діяльність фіскального органу щодо захисту прав та інтересів платників податків, перелік податків і зборів тощо.

Податки на споживання в податковій системі мають приховані значення, при правильному використанні вони стануть важливим ресурсом для наповнення бюджету. Крім того, через свою вузьку спрямованість специфічні податки на споживання впливатимуть на процес прийняття рішень споживачами оподатковуваних товарів, а також на розподіл фінансових та інших ресурсів. Оподаткування виконує дві основні функції: фінансову та наглядову. Для державного бюджету головною функцією є фінанси.

Податок на споживання безпосередньо відіграє важливу роль у наповненні бюджету, хоча адміністративна система була суперечливою та незавершеною. Крім того, використання податку на споживання дозволило реалізувати бюджетний «ефект липучки» — завдяки використанню механізму податку на споживання до бюджету можна залучити додаткові ресурси у вигляді податків навіть із «тіньових» секторів економіки.

З метою з'ясування фіскальної ролі податку на споживання проаналізуємо обсяг та динаміку його надходжень до державного бюджету України. Тому планові та фактичні показники податкових надходжень наведені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Аналіз надходжень акцизного податку із ввезених на митну територію України товарів у 2015-2020 рр., млрд. грн.

Роки	План	Факт	% виконання
2020	53,3	57,9	108,6
2019	55,9	53,5	95,7
2018	46,0	47,7	103,7
2017	41,8	42,0	100,5
2016	29,2	35,0	119,9
2015	23,5	24,3	103,4

Примітка: Розраховано за даними [21]

За аналізований період динаміка абсолютної суми податку на споживання, що надходить до бюджету, була позитивною (крім 2019 року). У

2020 році в порівнянні з 2015 роком сума акцизного податку, що надійшла до бюджету, зросла на 33,6 млрд ОАЕ. Або в 2,4 рази. Слід зазначити, що протягом 2015-2020 років спостерігається тенденція до перевищення плану стягнення акцизного податку на товари, що оподатковуються, що ввозяться на митну територію України. Лише у 2019 році ми побачимо, що план не може бути реалізований.

Відповідно до положень Митного закону України в рамках цієї роботи до митних платежів входять податок на додану вартість з товарів, що ввозяться на митну територію України, акцизний податок та митні збори з товарів, що ввозяться на митну територію України. У звіті про виконання держбюджету імпорتنі та експортні тарифи були об'єднані в одну статтю доходу під назвою «Податок на міжнародну торгівлю та зовнішні операції».

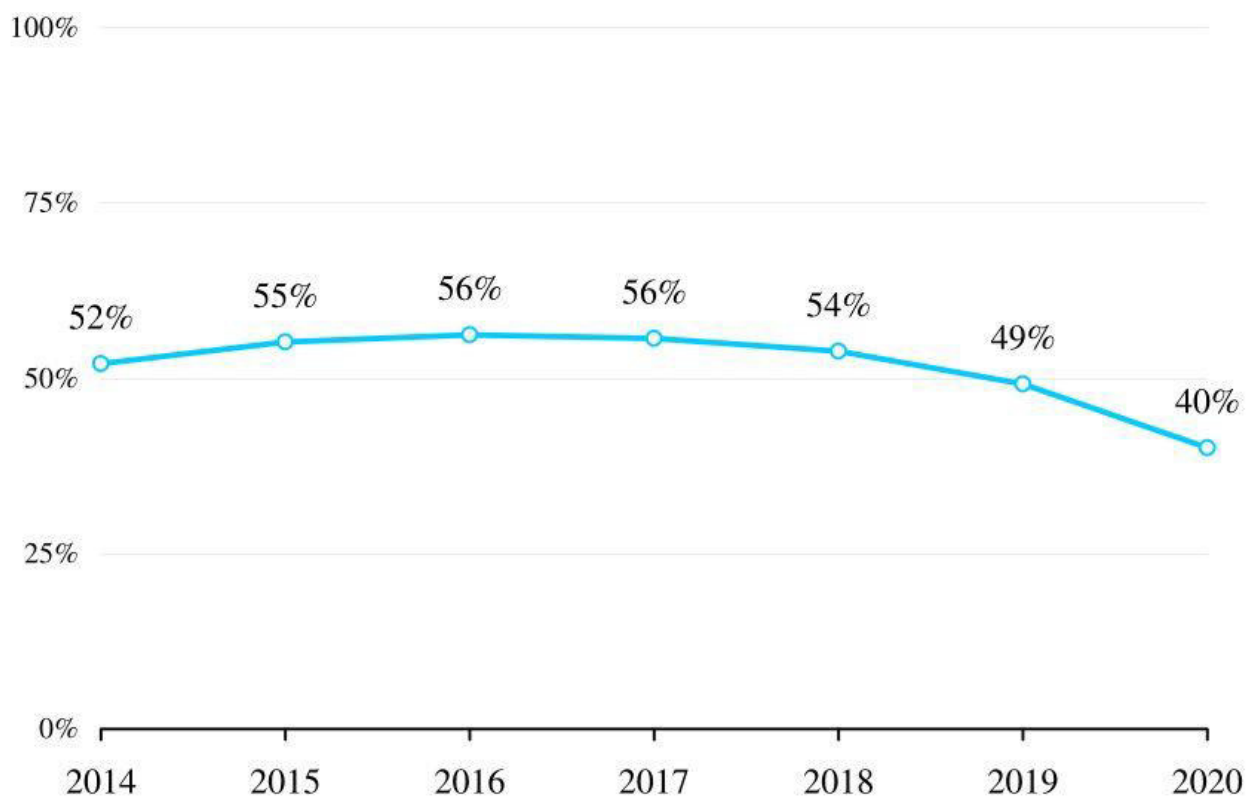
Таблиця 2.3.

**Надходження митних платежів до ДБУ за період 2014 – 2020 рр.,
млрд. грн. [48]**

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Доходи ДБУ	357,1	534,7	753,8	793,4	928,1	998,3	1076,0
у %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Податкові надходження ДБУ	280,2	409,4	627,2	627,2	753,8	799,8	851,1
у %	78,5%	76,6%	83,2%	79,0%	81,2%	80,1%	79,1%
Митні платежі до ДБУ	136,8	203,4	236,8	317,1	370,2	373,3	362,4
у %	38,3%	38,0%	31,4%	40,0%	39,9%	37,4%	33,7%
ПДВ з ввезених на територію України товарів	107,3	138,8	181,5	250,5	29540,0%	289,8	274,1
у %	30,0%	26,0%	24,1%	31,6%	31,8%	29,0%	25,5%
Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів	16,9	24,3	35,0	42,0	47,7	53,5	57,9
у %	4,7%	4,5%	4,6%	5,3%	5,1%	5,4%	5,4%
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	12,6	40,3	20,4	24,5	27,1	30,1	30,5
у %	3,5%	7,5%	2,7%	3,1%	2,9%	3,0%	2,8%

Як бачимо з таблиці 1, в Україні роль митниці в наповненні державного бюджету є дуже важливою. За досліджуваний період частка митних платежів у

доходах бюджету досягла 40% (у 2017 та 2018 роках), що становило половину загальних податкових надходжень СБУ. Це, по-перше, показує, що імпорт становить значну частку ВВП (Рисунок 2/2), який за цей період зріс до 56,2% у 2016 році.

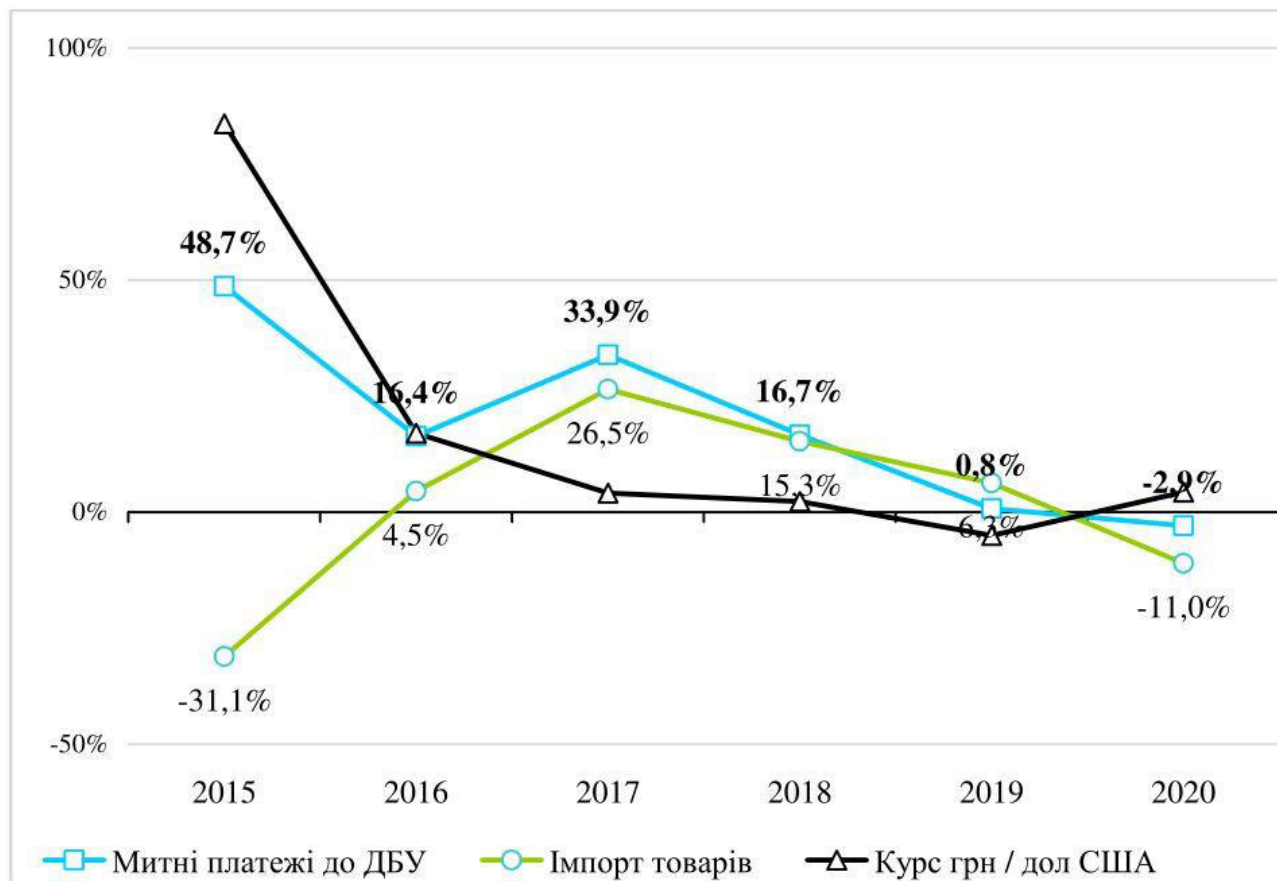

Рис. 2.2. Частка імпорту у ВВП за період 2014 – 2020 рр. [48]

Зверніть увагу, що з 2017 року частка імпорту у ВВП почала знижуватися і досягне найнижчого рівня – 40,1% у 2020 році. Що стосується митних платежів, то їх частка в структурі доходів держбюджету з 2019 по 2020 роки значно скоротилася. За підсумками 2020 року частка платежів митного адміністрування становить 33,7% доходів СБУ.

Очевидно, що на динаміку надходження митних платежів СБУ істотно впливають зміни в імпорті товарів. Згідно зі статистикою, з 2014 по 2019 рік зросли як абсолютний обсяг імпорту товарів, так і надходження від тарифів. Але слід зазначити, що з 2018 року темпи зростання імпорту та тарифів знижуються. У 2019 році темпи зростання митних платежів були значно нижчими за імпорт товарів (0,8% та 6,3% відповідно). У 2020 році в порівнянні з 2019 роком обсяг імпорту товарів скоротився на 11%, а розмір мит – на 2,9%

(рис. 2.3), що може становити серйозну фінансову загрозу для країни.

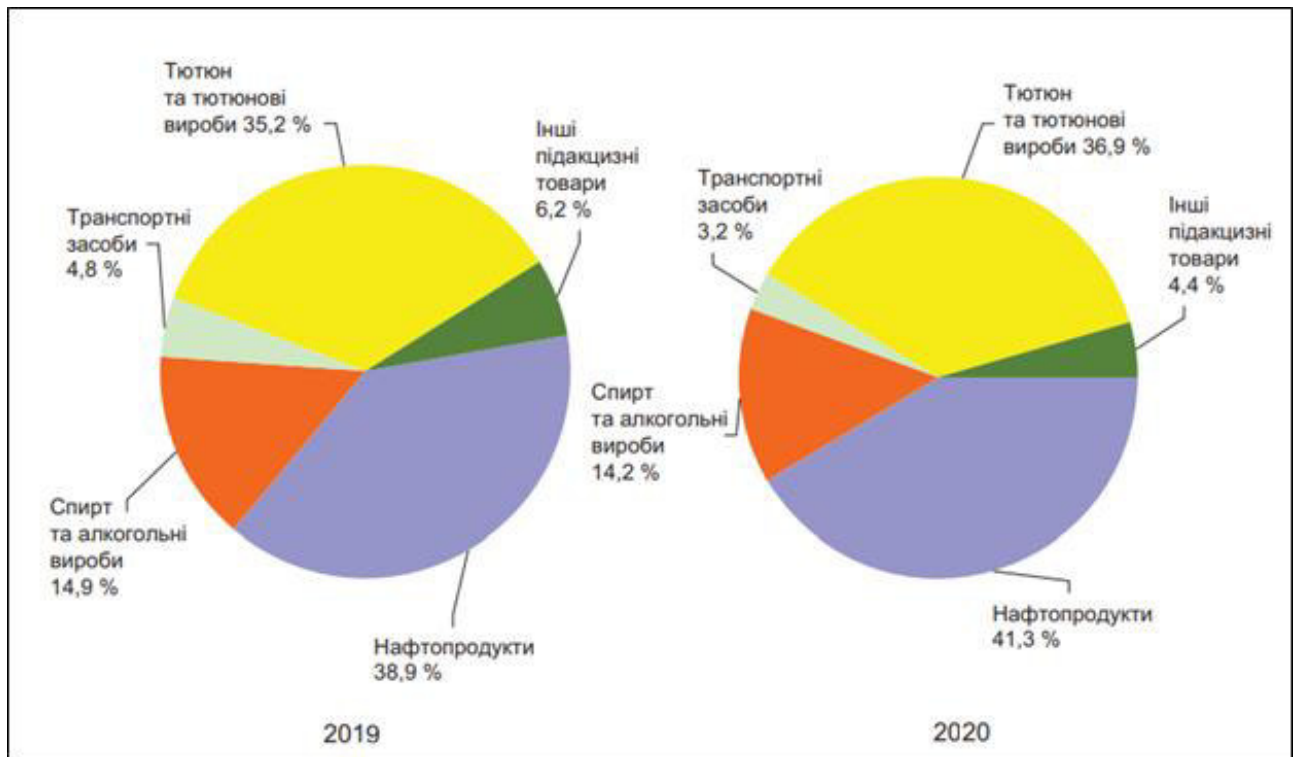
Рис. 2.3. Темпи приросту імпорту та митних платежів за період 2015 – 2020 рр. [48]

Через скорочення закупівель паливно-енергетичних продуктів, машин, обладнання та транспорту імпорт товарів у 2020 році значно скоротився порівняно з 2019 роком. Зі зменшенням обсягу імпортованих товарів зменшується і вартість імпортованих товарів. За даними Головного митного управління, вартість імпорту вугілля зменшилася на 40%, нафти та нафтопродуктів – на 36,1%, природного газу – на 34,8%, деяких добрив – на 19,3%, чорних металів та продуктів з них – на 18,4%.

Основною причиною такого зниження цін є різке падіння цін. Також варто зазначити, що важливим фактором, що впливає на динаміку міжнародної торгівлі, є пандемія коронавірусної хвороби COVID-19, яка суттєво уповільнила економічну діяльність. У період з 2019 по 2020 роки динаміка в Україні значно сповільнилася, а потім різко впали надходження від митниці не лише через зниження імпорту. На нашу думку, внутрішні проблеми та

політична нестабільність української економіки наклали свій відбиток на стан бюджету, у тому числі на податкові надходження від зовнішньої торгівлі. Зокрема, найбільш тривожними проблемами є серйозна корупція, неефективні реформи митниці та погана державна фіскальна та монетарна політика.

Для більш детального аналізу фіскальної значущості податків на споживання розглянемо абсолютні та відносні показники, отримані до державного бюджету України за останні роки. Структура надходжень від податку на споживання наведена на рисунку .2.4.

Рис. 2.4. Товарна структура надходжень акцизного податку до Державного бюджету України у 2019-2020 рр. [22]

Дані за 2020 рік показують, що найбільша частка (41,3%) у структурі податку на споживання становить надходження від нафтопродуктів. Порівняно з попереднім роком їх частка зросла на 2,4 процентного пункту. На другому місці тютюн і тютюнові вироби з часткою 36,9%. Частка цієї товарної групи також демонструє позитивну динаміку — порівняно з 2019 роком зросла на 1,7 процентного пункту.

Висновки до II розділу

Ефективне створення системи митного планування сприятиме спрощенню та прискоренню митних процедур, вирішенню таких завдань, як раціональне використання трудових ресурсів митниці, створенню сприятливих умов для учасників зовнішньоекономічних зв'язків та, зрештою, забезпеченню митної безпеки. Плани митних платежів до державного бюджету потребують розробки відповідних методів і повинні базуватися на оцінці показників функціонування системи митно-тарифного нагляду та їх впливу на подальший розвиток зовнішньоекономічних зв'язків.

Митний нагляд за зовнішньоекономічною діяльністю сприяє розвитку національної економіки та добробуту народу, захищає вітчизняних товаровиробників, активно інтегрує країну в міжнародні економічні відносини. Завдяки активній зовнішньоекономічній діяльності країна має можливість отримувати надходження до бюджету, закуповувати передові технології для коригування економічної структури, експортувати вітчизняні товари, здійснювати власну зовнішню політику, координувати діяльність в інших сферах.

З фінансово-економічної точки зору митний нагляд є важливою частиною митного адміністрування, а його здійснення полягає у виконанні основних функцій митного органу. На сучасному етапі розвитку фінансового сектору в митній сфері високо цінується фіскальний пріоритет митного нагляду як важливий інструмент забезпечення надходження митних платежів до бюджету.

РОЗДІЛ III

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МИТНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗІВ

3.1. Шляхи підвищення якості митного адміністрування

Статус-кво митного адміністрування в Україні характеризується підвищеними вимогами міжнародних організацій щодо зменшення внутрішніх торговельних бар'єрів та забезпечення вільного надходження іноземних товарів на внутрішній ринок, тому зовнішньоторговельний носій митної політики є ускладненим. , напрямком реалізації митного менеджменту відповідає розвитку національної митної політики, основні тенденції безпосередньо пов'язані.

Реалізація сучасної національної митної політики щодо митного управління слід розглядати з двох протилежних аспектів:

- У світовій економіці та системі глобальних торговельних потоків;
- На національному рівні зобов'язання захищати економічні та соціальні інтереси країни є фільтром для торговельних потоків.

Водночас вибір процесу євроінтеграції, модернізація митного управління та поступова інтеграція моєї країни до європейських стандартів є очевидними передумовами цієї інтеграції. Тому одним із елементів митного менеджменту та його спрямування на даному етапі є подальше впровадження міжнародних вимог і стандартів у вітчизняну практику. У зв'язку з цим на 105/106 сесії Ради Всесвітньої митної організації було прийнято «Рамковий стандарт міжнародної безпеки та спрощення торгівлі», який є найважливішим для вибору орієнтирів та орієнтирів для інтеграції України у світове митне співробітництво. Розвивати його митний менеджмент. Прийняття цих стандартів свідчить про те, що в сучасній торговельній системі є чимало викликів, і ці виклики необхідно ефективно вирішувати, щоб запобігти їх негативним наслідкам, що є очевидним не лише в країні, а й у всій світовій економіці. . Крім того, більшість розвинених країн визнають, що імплементація положень системи безпеки на

національному рівні та доцільні заходи щодо сприяння міжнародній торгівлі підтвердили необхідність впровадження їхніх положень та принципів у практику внутрішнього митного управління, що є важливий фактор для подальшого розвитку. Міжнародне співробітництво у боротьбі з митною злочинністю.

Тому сьогодні позитивними результатами у підвищенні ефективності митного менеджменту та всіма сторонами, які мають проблеми в цьому питанні, є впровадження міжнародних стандартів щодо спрощення процедур митного контролю та митного оформлення та вжиття заходів щодо посилення захисту економіки та національної безпеки України.

Встановлення оптимальної моделі митного управління може не тільки ефективно вирішити ці проблеми у фінансових послугах, але й запобігти їх виникненню. Його реалізація дасть відповідь на ряд питань щодо поточної ситуації в Україні та визначить її зовнішньоекономічну стратегію поведінки в умовах висококонкурентної світової економіки.

З наведеного вище дослідження можна зробити висновок, що побудова даної моделі має базуватися на комплексі заходів щодо підвищення якості функціональних напрямів митного управління: планування митних платежів, митний нагляд та митний контроль.

Отже, якщо розроблена методика враховує прямі та непрямі фактори, що впливають на тенденції митного оподаткування, у тому числі органи державної влади, що впливають на процес зовнішньоекономічної діяльності, можна забезпечити ефективне планування митних надходжень.

З метою підвищення якості митного планування українських бізнес-операцій рекомендується:

- Розглянути вплив прямих і непрямих факторів для визначення потенційної здатності фіскального органу виконувати митні функції;

- оцінка ефективності роботи митного фіскального органу щодо формування доходів державного бюджету;

- Сформулювати та затвердити рекомендації щодо заходів щодо

вдосконалення технічних програм митного управління;

-Моніторинг змін нормативно-правової бази зовнішньоекономічної діяльності та їх вплив на митну складову бюджету;

-Надати рекомендації щодо вдосконалення законодавчої та нормативно-правової бази щодо розрахунку, стягнення та перерахування тарифів до державного бюджету.

Підвищення якості планування та прогнозування діяльності митниці дозволить керівникам фінансового відділу та працівникам відділу митної економіки в митній сфері визначити ефективність своєї роботи, поставити перед підпорядкованими органами реальні цілі та окреслити свою діяльність. перспектива.

Щодо митного нагляду, то слід зазначити, що всі умови сьогодні створюють умови для необхідності впровадження достатньо гнучкою та гнучкої моделі у зовнішньоекономічний механізм. Це наукова демонстрація та використання так званих елементів автоматичної митної політики, коли в країні спостерігаються макроекономічні дисбаланси, тарифні ставки (митно-тарифний нагляд) та необхідні дозволи (нетарифний нагляд) можуть автоматично коригуватися.

Збільшення обсягів та інтенсивності ввезення товарів на митну територію України в контексті інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності зменшує значення тарифів для розрахунку бази нарахованих та стягнених тарифів та збільшує навантаження на відповідні підрозділи. фіскального органу, що призводить до маніпулювання митними цінностями. У своїй роботі фіскальні органи в митній сфері використовують велику кількість інструментів протекціоністської політики. Особливо в умовах лібералізації національної тарифної політики та істотного зниження тарифів одним із найефективніших заходів протекціоністської політики є підвищення митної вартості товарів. Адже, крім ставки податку, на розмір тарифу безпосередньо впливає спосіб визначення величини сплаченого мита, особливо при розширенні кількості адвалорних ставок. Хоча законодавством передбачено методику формування

митної вартості товарів, що ввозяться в Україну, основним методом на практиці все ж залишається резервний фонд, що дозволяє коригувати митну вартість у бік збільшення.

З огляду на сучасні особливості та тенденції на етапі впровадження митного управління, основними пріоритетами подальшого розвитку та вдосконалення функціонального механізму впровадження митно-тарифних та нетарифних інструментів мають бути:

- Забезпечити швидке митне оформлення, високу якість та найнижчу вартість товарів іноземних суб'єктів господарювання, забезпечуючи при цьому ефективний митний контроль за дотриманням митних правил;

- Звести до мінімуму загальну кількість перевірок товарів і транспортних засобів та зосередитися на визначенні товарів, що належать до відповідних груп ризику;

- Підвищення якості та ефективності виявлення та запобігання негативним явищам у сфері зовнішньої торгівлі, наслідки яких становлять потенційну загрозу для економіки країни та національних інтересів.

- Для досягнення цих ефектів та впровадження їх у практику митного управління необхідно:

- Подальше впровадження положень міжнародних документів у практику національного митного нагляду, зокрема «Світового стандарту безпеки та спрощення процедур торгівлі»;

- Створити необхідні правові, інформаційні та організаційні умови для ефективної співпраці фінансових органів у митній сфері та інших органів державної влади для створення єдиного інформаційного простору як основи для узгодженого рішення щодо руху товарів;

- Забезпечити правову основу для посилення та підвищення ефективності дій щодо запобігання, виявлення та розкриття планів контрабанди;

- Створити умови для ефективного міжнародного співробітництва у сфері реалізації митної політики, забезпечення відповідності інформаційного фіскального простору міжнародним стандартам, пошуку взаємовигідних

довгострокових методів співпраці у підприємницькій діяльності;

- Подальший розвиток системи електронного митного декларування товарів значно прискорить та спростить процедури митного контролю та оформлення товарів та транспортних засобів.

- Підвищити якість організації, законодавства та інформаційного забезпечення митних органів за допомогою таких методів: Аналіз класифікації традиційних імпортованих товарів та перегляд переліку товарів, що входять до групи ризику, та посилення співпраці з товаровиробниками та імпортерами з метою отримати інформацію про ціни та фактори впливу Довідкова інформація про них.

Як напрямок митного менеджменту, підвищення якості митного контролю потребує достатніх процедур перевірки інформації про товари та транспортні засоби, які перетинають митний кордон, що, у свою чергу, буде боротися з митним шахрайством. Для цього ми вважаємо, що необхідно:

- Здійснювати контроль за діловими приміщеннями суб'єктів господарювання для забезпечення кращої якості перевірки, що зменшує затримки на митному кордоні та прискорює оформлення товарів;

- Отримувати електронну інформацію про дозволи нетарифного регулювання від різних міністерств та відомств;

- Запровадити систему правового підтвердження узгодженості інформації та ідентифікації особи, яка надає інформацію (особливо за допомогою електронних цифрових підписів);

- Зміни до системи обліку підприємств-Економічні оператори запровадили обов'язкове визначення кількості товарів у формі митної декларації, що підтверджує ввезення товарів в Україну, а також відповідний облік таких товарів, що не лише запровадить процедури контролю. та заявляти до фінансових органів При перевірці товарів та при перевірці подрібнених товарів у роздрібній мережі;

- вжити додаткових заходів контролю експорту, транзиту та товарів у митній системі, що вимагає тривалого перебування товарів в країні;

-Створення системи отримання та обробки інформації від правоохоронних органів та інших державних органів про характеристики товарів, що контролюються митними кордонами України та вітчизняними фінансовими органами;

-Удосконалити та значно посилити митну систему захисту інформації для запобігання її заміні та підробкам;

- Дати можливість фінансовим органам у митній сфері отримувати та обробляти інформацію від правоохоронних органів та інших органів, пов'язану з боротьбою з фінансовими злочинами (зокрема, шляхом надання фінансовим органам права на провадження господарської та слідчої діяльності).

Важливу роль у підвищенні ефективності митного управління та підвищенні його якості відіграє система ризик-менеджменту. Використання системи ризик-менеджменту дозволяє виявити нецільові методи митного контролю. Основні показники, на яких базується ця система, такі:

- 1) Порівняти товари з різних країн-партнерів з раніше виявленими даними з порушенням митних правил;
- 2) Митна історія суб'єктів ЗЕД;
- 3) сума сплаченого мита;
- 4) митна країна перевезення вантажу;
- 5) час, коли товар знаходиться в третій країні;
- 6) Аномальні зміни імпорту протягом відповідного періоду.

Використання цих індикаторів передбачає здійснення відповідних заходів попередньої перевірки для збору інформації про виробника та його виробничі можливості. Найпоширенішим джерелом інформації є відповідь компетентного органу інших країн на офіційний запит митного органу. За результатами таких відповідей митний орган або спростовує підтвержені неточності, або проводить нерегулярні перевірки документів щодо відповідних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Метою використання цієї інформації в майбутньому є використання її як одного з індикаторів ризику.

У цьому випадку доцільно використовувати багатоетапну систему аналізу

ризиків, яка включатиме кілька основних етапів:

1. Збір та аналіз інформації про зовнішньоекономічні операції, зовнішньоекономічну діяльність та їх фінансово-господарську діяльність та посередницькі установи;

По-друге проводять так званий інформаційний митний контроль у пунктах пропуску для виявлення суб'єктів ризику (порівняти попередню інформацію про країну ввезення товарів, перевізників, правоохоронних органів тощо);

По-третє, здійснювати формальний і логічний контроль, моніторинг та оцінку ризиків на основі інформації, отриманої під час процесу митного декларування товарів, попередньої інформації країни-імпортера, відомостей про експлуатацію товару та суб'єкта митного оформлення;

По-четверте – мати справу з інформацією, отриманою від фінансових органів у митній сфері щодо протидії корупції;

П'яте - Обробка та аналіз інформації про товари, що перебувають під контролем української митниці;

По-шосте – інформувати експертів митного контролю про проблеми, пов'язані з ввезенням товарів на національну митну територію, та відбирати суб'єктів, діяльність яких має високий ризик недотримання фіскального законодавства, «інформаційних» та «примусових» заходів;

По-сьоме – інформувати клієнтів про можливі ризики придбання підроблених і неякісних товарів;

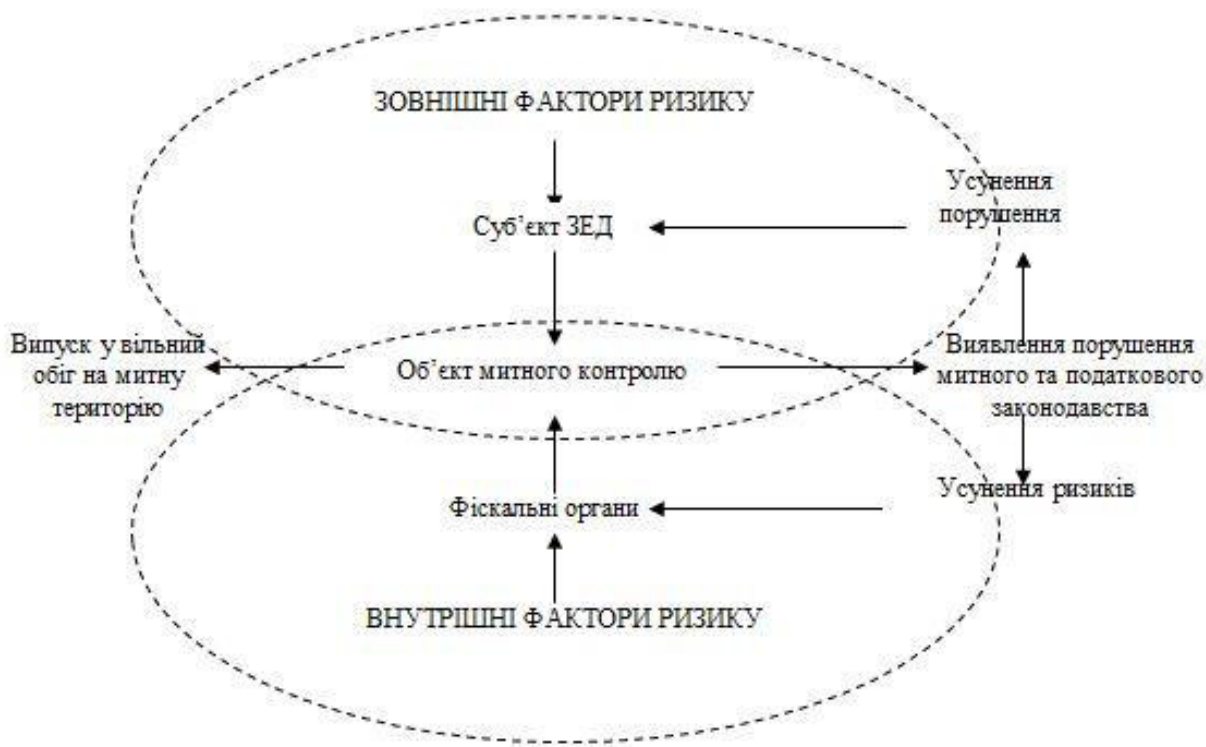
Восьме – Стимулювати дії суб'єктів ЗЕД щодо усунення виявлених недоліків та коригування стандартів та інформаційної бази системи аналізу ризиків.

Практика митних органів підтверджує, що найбільший інтерес викликають міркування ризику, пов'язаного з невизначеністю внутрішнього та зовнішнього середовища митних операцій. Це передбачає впровадження нових методик митного контролю на основі системи моніторингу порушень митного законодавства, не зачіпаючи інтересів сумлінних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Повнофункціональна модель управління ризиками – це інструмент, який забезпечує баланс між спрощенням митних процедур та забезпеченням їх належного рівня, тобто митні органи

використовують індикатори ризику як інструменти прийняття рішень для ідентифікації таких товарів, транспортних засобів, документів та контролю з боку митниці. персонал. Конкретна форма та обсяг [51, с. 67].

Загалом фактори невизначеності та ризику поділяються на внутрішні фактори та зовнішні фактори. Зовнішнє середовище представлено основним органом зовнішньоекономічної діяльності, який фактично є основним органом контрольно-перевірочних заходів, а його ефективність і дієвість безпосередньо впливають на результати зовнішньоекономічних операцій. Внутрішнє середовище характеризується системою фіскальних органів у митній сфері, яка в межах своїх повноважень здійснює нагляд за дотриманням вимог законодавства з оподаткування та митного законодавства іноземними суб'єктами господарювання. Від ефективності контрольно-перевірочних заходів залежить повнота та своєчасність сплати митних платежів до державного бюджету, запобігання імпорту неякісної та контрафактної продукції, скорочення митних процедур.

Наведене вище схематично описує процес контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів, які знаходяться під загрозою, як показано на малюнку 1. 3.1.

Рис. 3.1. Контроль за переміщенням товарів і транспортних засобів в умовах ризику *

*Примітка: побудовано автором на основі [51].

Необхідність використання систем управління ризиками в митному управлінні зумовлена появою нових принципів митного контролю як комплексу заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та усунення ризиків недотримання митного законодавства, що може негативно вплинути на економіка. І національна безпека.

Дослідження основних видів оподаткування та порушень митного законодавства заходів митного контролю, що вживаються українськими та іноземними митними органами, показує, що відсутність перевірки документів та інших форм митного контролю часто призводить до непрофесійності контролюючих органів. Тому ми вважаємо вигідним запровадити методи постмитного аудиту, засновані на факторах, які впливають на конкретні рівні баз нарахування та ставок оподаткування, та змінити митну систему на систему, яка сплачуватиме на її основі тарифи. Повна ціна.

Підсумовуючи, у контексті стратегії ми зосереджуємось на наступних аспектах підвищення якості адміністративних функцій митниці. Одна з них – забезпечити ефективне динамічне планування митних надходжень. Другий – підвищення ефективності митного нагляду, що є одним із елементів захисту соціально-економічних інтересів країни. Третє – скорочення та спрощення митних процедур, що є одним із проявів зусиль країни досягти найкращих світових стандартів. По-четверте – Підвищення якості митного контролю шляхом розробки системи управління ризиками та впровадження методів митного постаудиту.

3.2. Значення митного пост-аудиту в сфері адміністрування акцизів

Міжнародна практика довела, що об'єктивно необхідно запровадити систему ризик-менеджменту в діяльності фінансового сектора на основі аналізу підприємств-імпортерів, а також вимагати від митниці посилення митного контролю та скорочення транзитних процедур на етапі «фундаментального контролю». І під час розмитнення. Тому можна реалізувати концепцію методу «митниця довіряє чесній особі». У порівнянні з існуючим методом, коли митниця фактично здійснює повний контроль, це призведе лише до посилення контролю тих, хто порушує митні правила [51] .

Відповідно до Кіотської конвенції митний аудит — це форма митного контролю, що здійснюється митним органом з метою перевірки достовірності відомостей, що містяться в митній декларації, шляхом перевірки основних бухгалтерських документів та рахунків. Метою митного контролю є сприяння торгівлі, прискорення процедур митного контролю при проходженні товарів, прискорення доставки товарів до місць торгівлі. Крім традиційних видів аудиту (аудит документів, внутрішня перевірка, зустрічна інспекція тощо), післямитний аудиторський контроль також використовує електронні форми перевірки документів (лічильник і синхронізація). Електронні процедури особливо важливі для самого аудиту та його складових: відбір інформації; планові перевірки, аналіз можливих ризиків можливих порушень, який має відображати зміст порушень; на основі повідомлень, попередніх звинувачень та декларацій, а також кількісної оцінки доступної оперативної інформації Аналіз ; перевірка способів оплати; оцінка після митної перевірки тощо. Тому створена Українським фінансовим агентством багатофункціональна комплексна система «Електронна митниця» дозволяє використовувати традиційні для аудиту методи обміну інформацією (автоматичний обмін, обмін на запит) з усіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, фінансовими органами та правоохоронними органами. механізм різних країн. У державі.

Запровадження післяревізійного контролю з боку митниці дало змогу добровільно виконати поняття предмета нормативно-правової бази митного оформлення товарів. Це означає, що фінансове відомство очікує від платників податків виконання закону без примусу з боку держави, і вважає, що платники податків не будуть самостійно вирішувати, чи сплачувати йому обов'язкові платежі. Тому будь-яке відхилення від цього правила поведінки необхідно виправляти примусовими методами. Післяревізійний контроль митниці є одним із заходів запобігання можливим фіскальним порушенням у митній сфері, що дасть можливість фінансовому управлінню своєчасно виконувати економічні, наглядові та фіскальні функції митної політики.

Захист внутрішнього ринку від проблеми нелегально ввезених товарів на митну територію України Митна вартість імпортованих товарів та правильність тарифів та зменшення кількості порушень у зовнішньоекономічній діяльності залишаються пріоритетними, що потребують теоретичної розробки сутності митного аудиту та механізму [54] удосконалення формування системи ризик-менеджменту. Недосконале вітчизняне законодавство у сфері митного нагляду та контролю за зовнішньоекономічною діяльністю спричинило поширення на внутрішньому ринку низькосортних іноземних товарів та розквіт контрабанди, що створює загрозу для вітчизняних товаровиробників та гальмує національну економіку. Економія та забезпечення відповідних митних пільг.

Така ситуація зумовлює пошук оптимальної системи взаємодії між структурними підрозділами фінансової служби для посилення контрольно-перевірочних заходів, впровадження новітніх методів контролю діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Як наслідок, це змусило фіскали постійно шукати шляхи покращення митного контролю. Постмитний аудит слід розглядати як важливий інструмент для оптимізації вимірювання часу митного контролю.

Система митного постаудиту спрямована на забезпечення добровільного виконання концепцій оподаткування та митного законодавства щодо зовнішньоекономічної діяльності та відіграє важливу роль у застосуванні СПД.

Однак, незважаючи на фундамент, закладений Митним законодавством України, ця форма контролю не стала пріоритетною для нашої країни. Це створює ситуацію, коли дотримання вимог оподаткування та митних правил здійснюється подвійним контролем при розмитненні товарів і при подальшому огляді на місці чи на місці. Це в свою чергу призвело до збільшення адміністративного навантаження на учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Слід зазначити, що процес глобалізації поставив перед українськими фінансовими органами непросте завдання, а саме потребу вдосконалення митних послуг, зокрема механізмів митного контролю та інструментів митного управління. Розвиток постмитного аудиту допоможе вирішити цю проблему шляхом досягнення компромісу між інтересами держави та підприємства. Фактичне використання митних методів післяаудиту дозволить успішно виконати це завдання для забезпечення ефективності митниці.

Тому носій розвитку, який використовує постмитний аудит як важливий інструмент для забезпечення ефективного митного управління, включає такі елементи:

- 1) Формують нормативно-правову та організаційно-адміністративну основу системи митного постаудиту;
- 2) Методичне забезпечення планування та впровадження матеріалів перевірки документів;
- 3) Кадрове забезпечення податкового та митного законодавства;
- 4) Створення системи оцінки якості та ефективності митних післяаудиторських перевірок.

Отже, перша група елементів передбачає виокремлення в українському законодавстві поняття «попередній постмитний аудит», в якому детально класифікуються та оцінюються ризики та ризикові сфери процесу митного управління. Рекомендується перевірити вплив кожного елемента на якість митних операцій. Для цього необхідно внести зміни до митного законодавства щодо:

1) Проводити митні післяревізійні перевірки ширшого кола персоналу, особливо декларантів; перевізників; тих, хто має право розпоряджатися товарами після випуску товарів; тих, хто володіє або використовує інформацію про імпортовані товари з порушенням митних процедур, у тому числі нелегальне ввезення в Україну товарів на митній території;

2) Уніфіковані умови перевірки та реєстрація результатів. При визначенні положень про перевірку для встановлення терміну слід використовувати поняття «самовірений час» та «час самоперевірки»;

3) Додавання до митного законодавства «Роялті» та «Ліцензійні платежі» зробить митний контроль більш ефективним;

4) Внести зміни до податкового законодавства, щоб надати податковій міліції додаткові права, щоб вони могли брати участь у перевірці зовнішньоекономічної діяльності за певних обставин;

5) Сформулювати методику проведення спільної перевірки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності органами оподаткування, митного та валютного контролю та спеціалізованими митними підрозділами.

Тому другою особливістю цих елементів є розширення методичного забезпечення митних післяаудиторських перевірок, яке фактично необхідне без нього. Це пов'язано з тим, що нерозвиненість методологічної бази контрольної діяльності унеможлиблює вивчення деяких важливих аспектів зовнішньоекономічної діяльності та її операцій з формування тарифів, що є обов'язком митних фінансових служб [50]. Це пов'язано з багатьма факторами, серед яких насамперед розглядається неефективна взаємодія між підрозділами оподаткування та митного контролю та підрозділами безпосереднього митного контролю.

Для формування ефективного методу митного постаудиту важливо визначити фактори, що впливають на можливе порушення митних правил, та визначити їх рівні. За Т. Сааті, ієрархія — це специфічний тип системи, заснований на припущенні, що елементи системи можуть бути згруповані в непов'язані колекції. На елементи кожної групи впливають елементи іншої

чітко визначеної групи, а на елементи іншої групи впливають відповідно [37].

Отже, методи організації та проведення митних післяаудиторських перевірок включають:

- 1) Система вихідних даних, необхідна для операції контролю після випуску товару;
- 2) Етап реалізації методу;
- 3) Алгоритм реалізації методу контролю після доставки.

У додатку D детально описана структура митного методу постаудиту [93]. Етапи перевірки показані в горизонтальному напрямку, а складові цього методу — у вертикальному. Запропонований метод ґрунтується на перевірці та порівнянні облікових та звітних даних імпортера після випуску товарів та інформації, заявленої під час митного оформлення товарів і транспортних засобів.

Звертаємо увагу, що домінуючим фактором у реалізації запропонованого методу митного постаудиту є система вихідних даних, яка може бути представлена у вигляді зовнішніх та внутрішніх джерел інформації. До зовнішніх джерел інформації належать нормативно-правові документи, що регулюють формування та контроль митних оцінок, контроль за правильною класифікацією та визначенням преференційного походження товарів, нормативно-правові акти, що регулюють імпорт товарів, правила обліку товарів спеціального призначення.

В даному випадку внутрішнім джерелом є дані, самостійно сформовані суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, які відносять до юридичних дій підприємства: організація, облікова політика, зовнішньоекономічні контракти, бухгалтерські документи (первинні, бухгалтерські реєстри, звітні дані тощо).), Позабалансова суб'єктна інформація (розраховується на основі вхідної сировини, переробленої в готову продукцію). Крім того, до джерел інформації, які можна віднести до додаткових, є перевірка документів центрального органу виконавчої влади суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Оскільки митниця не може контролювати всіх учасників зовнішньоекономічної діяльності, важливо вибрати об'єкт контролю з найбільшим ризиком щодо можливості порушення митного законодавства. Практика довела, що якість аналізу інформації та вибір об'єктів контролю мають значний вплив на результати перевірки.

Фактично цей метод посилює методичне забезпечення митного управління, особливо як невід'ємну частину митного нагляду, що здійснюється підрозділом структури фінансової служби в митній сфері.

Однак ми вважаємо, що під час постмитного аудиту ми повинні активно взаємодіяти з підконтрольним персоналом, щоб забезпечити кращий фінансовий аналіз на основі фінансової звітності, щоб отримати найбільш детальні дані, які можуть об'єктивно та точно оцінити фінансовий стан підприємства. Зовнішньоекономічна діяльність на цій основі може аналізувати виконання бюджетних зобов'язань при імпорті товарів. При цьому постмитний аудит є не лише ефективним інструментом митного менеджменту, а й способом отримання додаткової інформації для моніторингу зовнішньоекономічних операцій, скорочуючи час, необхідний для проведення митних процедур під час митного оформлення.

Впровадження системи митного постаудиту об'єктивно потребує відповідної інформаційної системи для визначення ступеня ризику зовнішньоекономічної діяльності. Для цього необхідно визначити показники та показники ризику, які будуть виявлятися при декларуванні товарів і транспортних засобів. При цьому кожен фактор ризику має визначати ступінь значущості через розподіл балів за десятибальною шкалою та шкалою обмежень та відповідним чином розподіляти учасників зовнішньоекономічної діяльності на три групи. Значущість факторів ризику повинна бути визначена експертами та завантажена в програмні продукти експертами, які розробляють такі системи. Тому ризики в митному нагляді домінують, оскільки вони впливають на учасників зовнішньоекономічної діяльності та діяльність фіскальних органів у митній сфері.

Тому в процесі переходу на міжнародні стандарти митного нагляду важливим завданням фінансових органів у митній сфері є запобігання та мінімізація ризиків шляхом ефективного митного нагляду. Досягти цієї мети можливо за умови систематичної оцінки ризику, визначення причини його виникнення та формулювання заходів щодо мінімізації ризику. При цьому постмитний аудит як метод мінімізації ризиків є основним елементом зворотного зв'язку для перевірки ефективності всієї системи управління ризиками. Взаємозв'язок між цією системою та митним постаудитом показано на рисунку . 3.2.

Рис. 3.2. Взаємозв'язок системи управління ризиками і митного постаудиту [51]

Тому, з одного боку, фіскальні органи у митній сфері вживають контрольних заходів після митного оформлення для накопичення інформації щодо достовірності та факторів ризику зовнішньоекономічної діяльності. Ці результати застосовні до систем управління ризиками, які можуть вирішувати суперечки щодо необхідності ефективного митного контролю та спрощення митних процедур. З іншого боку, система управління ризиками дуже важлива при виборі об'єктів післямитної перевірки, особливо результат профілю ризику системи є основою заходів контролю, тобто в даному випадку є зворотний зв'язок [54]. .

Отже, система управління ризиками вплине на проведення діяльності митного аудиту, оскільки при виборі об'єктів перевірки документів використовуються окремі її елементи («продукти ризику», індикатори ризику,

охоплені товари). Некоректно говорити про те, що всі передані товари та товари, конкретні порушення яких не були встановлені в результаті системи управління ризиками, є легальним імпортом. У процесі митного нагляду не всі порушення оподаткування та митних правил можуть бути виявлені. Тому, якщо не організовано постмитний аудит, неможливо об'єктивно оцінити відсоток відповідності митним правилам та виду товарів кожного учасника зовнішньоекономічної діяльності на основі УКТ ЗЕД.

Зазначимо, що українські фінансові органи не мають спеціальної автоматизованої системи відбору об'єктів перевірки, а використовують результати роботи профілю ризику ASaur. Оцінка рівня ризику охоплює всі етапи, але головна функція полягає в етапі вибору об'єкта перевірки.

Здійснення митних післяаудиторських аудитів передбачає аналіз великої кількості інформації та визначення різних зон ризику. Наявність такої інформації дає змогу використовувати її для визначення відповідних критеріїв ризику для подальшого виявлення незаконних схем ухилення від сплати податків. Результати постмитних аудитів також використовуються для формування позитивного або негативного історичного запису ситуації ризику. Зокрема, якщо за результатами перевірки буде виявлено порушення митного законодавства, інформація буде внесена до відповідної бази даних.

Система аналізу ризиків заснована на принципі аналізу асоціацій, що дозволяє оптимізувати відбір об'єктів і суб'єктів для митних післяаудиторських перевірок за допомогою ASaur. Принципова схема показує механізм вибору, як показано на малюнку 3.3.

Рис. 3.3. Механізм відбору об'єктів митного пост-аудиту з використанням АСАУР [46]

Очевидно, що початковим етапом механізму відбору митного пост-аудиту є встановлення індикаторів ризику для конкретних файлів. Подальші заходи щодо відбору об'єктів перевірки включають встановлення зв'язку між показниками ризику та митних правопорушень, а також перевірку успішності та практичності встановленої системи. Оскільки результати аудиту документів містять відомості про конкретні зовнішньоекономічні види діяльності, інформація, отримана шляхом контрольних заходів, також використовується для побудови регіонального профілю ризику. Цей структурний підрозділ фінансових установ у митній сфері може оновлювати існуючі профілі ризиків та створювати нові профілі ризиків. Тому, з одного боку, інтеграція результатів перевірки документів у систему розподілу ризиків є умовою для успішної діяльності Asaur, з іншого боку, це повноцінний підбір контрольної-перевірочної роботи після аудиту системи управління ризиками, який характеризується ККД високим.

У контексті доаудиторської та постмитної діяльності важливим завданням фіскального органу є збір детальної та об'єктивної інформації, її обробка для розуміння діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та оцінка наданої інформації відповідно до встановлених вимог безпеки. Здійснення цих заходів Це передтестовий аналіз діяльності суб'єктів господарювання, який фактично розширює сферу застосування методів попередньої обробки економічної інформації та визначає сфери діяльності, які можуть бути джерелами ризиків. Це дозволить фінансовим департаментам у митній сфері вжити комплексних заходів для формування попереднього плану митного постаудиту для подальшого ефективного проведення аудитів.

Водночас слід зазначити, що здатність фіскальних органів боротися з ризиками порушення митного та податкового законодавства базується на здатності виявляти недоліки у сфері митного нагляду та вживати заходів щодо їх усунення.

Тому традиційні методи митного управління потребують перегляду, тому необхідно прийняти єдині міжнародні стандарти для спрощення та гармонізації митних процедур. Забезпечити прозорість та передбачуваність митних процедур шляхом максимального використання сучасних митних інформаційних технологій, визначити систему управління ризиками форм, обсягу та процедур митного контролю, використовувати процедури, засновані на методах аудиту.

Висновки до III розділу

Створення ефективної моделі управління митною службою має базуватися на системі заходів щодо підвищення якості її функціональних сфер: планування митних платежів, митного нагляду та митного контролю.

Основними носіями підвищення якості функціональних напрямів митного управління є: забезпечення ефективного динамічного планування митних надходжень; підвищення ефективності митного нагляду, що є одним із елементів захисту соціально-економічних інтересів країни; скорочення часу та спрощення митного контролю. митні процедури, що є одним із зусиль країни для досягнення найкращих світових стандартів, покращує якість митного контролю шляхом розробки системи управління ризиками та впровадження методів митного постаудиту.

У процесі переходу на міжнародні стандарти митного нагляду важливим завданням митних органів є запобігання та мінімізація ризиків шляхом ефективного митного контролю. Досягти цієї мети можливо за умови систематичної оцінки ризику, визначення причини його виникнення та формулювання заходів щодо мінімізації ризику.

Запровадження в практику митного управління постмитного аудиту може реалізувати концепцію добровільного дотримання митного законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Митний постаудит є важливим інструментом попередження можливих фіскальних порушень у митній сфері, його використання дозволить митному управлінню своєчасно виконувати економічні, наглядові та фіскальні функції митної політики.

ВИСНОВКИ

Еволюція стягнення специфічних акцизів відбувалася у напрямі визначення оптимального поєднання способів їх сплати – грошових чи натуральних; визначенні платників податків – оптових чи роздрібних торговців. У процесі еволюції специфічних акцизів розширення переліку підакцизних товарів та зростання їх ставок відбувається під час економічних та політичних криз, а також у період відновлення після кризи.

В Україні через місцевий споживчий податок, який накладається на роздрібну торгівлю, спостерігається тенденція до підвищення ставки податку на споживання, зниження ставки адвалорного податку, збільшення мінімального податкового зобов'язання та збільшення фінансового навантаження. Під час еволюції податку на загальне споживання виникли дві проблеми в його управлінні: визначення оптимальної ставки податку та об'єктів оподаткування.

1. Для успішної реалізації фіскальної політики та перебудови взаємовідносин контролюючих органів із суб'єктами господарювання існує потреба у розвитку митного адміністрування, як напрямку управлінської діяльності держави у фіскальній сфері, з одного боку, та об'єкта фіскально-адміністративної науки – з іншого. Митне адміністрування слід розглядати із двох сторін. По-перше, як систему органів управління, до обов'язків яких входить процедурне забезпечення реалізації митної політики. По-друге, як сукупність норм і правил, які регламентують митні процедури і конкретні митні технології, а також відповідальність за порушення митного законодавства.

2. Загальна ефективність митного управління, особливо ефективність окремих митно-тарифних заходів, залежить від існуючих нормативно-правових актів митного нагляду та правил зовнішньоекономічної діяльності. Основна функція митного законодавства поступово переходить від чистого контролю та фінансування до нагляду та прав людини. Для виконання функцій митного управління митні підрозділи зосереджуватимуть увагу на стратегічних та

оперативних аспектах діяльності. Як і будь-яка система управління, митний менеджмент включає не тільки предмет і об'єкт управління, а й суміжні галузі (фази) реалізації. Основними напрямками є: планування митних платежів, митний нагляд та митний контроль.

3. Аналіз міжнародної практики управління у сфері митної справи свідчить, що об'єм зовнішньої торгівлі зазнає чималих змін. Так, із кожним роком спостерігається поступове збільшення показників експортно-імпорتنих операцій по основних країнах світу. У свою чергу, зростання об'ємів міжнародної торгівлі, разом із позитивною динамікою, має характерну особливість – зростає навантаження на управління митною справою. Досвід багатьох країн показав, що навіть із збільшенням чисельності співробітників митних органів неможливо справитися із зростаючим об'ємом товаропотоків. Більше того, відповідно до міжнародних норм і правил митні інституції мають, з одного боку, використовувати захисні механізми від неякісних товарів і тим самим діяти на користь усього населення країни, а, з іншого боку, дотримуватися інтересів бізнес-співтовариства, забезпечивши зняття зайвих адміністративних бар'єрів.

4. Важливим показником функціонування системи митного управління є надходження митниці, і його економічний прогноз загалом відіграє важливу роль у розвитку митниці. Планування діяльності митного органу ґрунтується на його компетенції у сфері митного адміністрування. Метою плану є функціонування всієї митної системи. Організація планування в системі митного органу полягає у виборі найбільш актуальних цілей і завдань, а також найбільш ефективних методів і форм реалізації. Це досягається шляхом прийняття найкращої процедури планування та її специфічних методів для забезпечення відповідності послідовності та змісту процесу планування. Це забезпечує єдність дій усіх суб'єктів митного адміністрування та встановлює для них певні часові рамки.

5. Ефективність діяльності митних органів вимірюється не лише розмірами митних надходжень до державного бюджету, а й обсягами руху

товарів через державний митний кордон та ступенем захисту національного ринку. У цьому контексті ефективно налагоджене митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності сприяє розвитку національної економіки та зростанню добробуту населення, захисту вітчизняних товаровиробників, а також активній інтеграції держави в міжнародні господарські відносини. Загальну участь в розвитку зовнішньоекономічної діяльності держава бере шляхом цілеспрямованого впливу на відповідні сфери і об'єкти цієї діяльності. Такий вплив здійснюється з допомогою комплексу спеціальних методів, до яких відносять економічні та адміністративні.

6. Створення ефективної моделі управління митною службою має базуватися на системі заходів щодо підвищення якості всіх її функціональних сфер. Основними носіями підвищення якості функціональних напрямів митного управління є: забезпечення ефективного динамічного планування митних надходжень; підвищення ефективності митного нагляду, що є одним із елементів захисту соціально-економічних інтересів країни; скорочення часу та спрощення митного контролю. митні процедури, що є одним із зусиль країни для досягнення найкращих світових стандартів, покращує якість митного контролю шляхом розробки системи управління ризиками та впровадження методів митного постаудиту.

7. Нова парадигма реалізації митного адміністрування у контексті спрощення митних процедур виокремлює найважливіший принцип митного контролю – принцип вибіркової. Його зміст полягає у тому, що при здійсненні митного контролю фіскальні органи використовують ті його форми, які вважають достатніми для забезпечення дотримання норм податкового і митного законодавства, а підґрунтям його реалізації є система управління митними ризиками. Це передбачає запровадження нових технологій митного контролю, що ґрунтуються на системі моніторингу порушень митного законодавства, не впливаючи при цьому на інтереси сумлінних суб'єктів ЗЕД. Необхідність використання системи управління ризиками у митному адмініструванні зумовлена появою нових принципів митного контролю як

сукупності заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та усунення ризиків недотримання вимог фіскального законодавств, які можуть спричинити негативні наслідки для стану економічної і національної безпеки держави.

8. Для формування найкращої інтерактивної системи між структурними підрозділами митних служб та впровадження нових методів контролю зовнішньоекономічної діяльності об'єктивно необхідно сприймати митний постаудиторський менеджмент як важливий інструмент оптимізації часу митного контролю на практиці. Система митного постаудиту спрямована на забезпечення реалізації концепції добровільного дотримання зовнішньоекономічної діяльності в податковому та митному законодавстві, відіграє важливу роль у застосуванні системи управління ризиками.

9. Необхідність перегляду традиційних підходів до проведення митного адміністрування зумовлює необхідність застосування єдиних міжнародних стандартів спрощення митних процедур. Прозорість і передбачуваність митних формальностей можна реалізувати за допомогою таких напрямів: максимального використання сучасних інформаційних технологій; системи управління ризиками при визначенні форм, обсягів митного контролю; використання процедур на основі методів пост-аудиту. Системне використання комплексу стратегічних векторів і тактичних заходів розвитку митного адміністрування сприятиме зростанню його результативності, дасть змогу підвищити надійність і фіскальну ефективність митної політики.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. European VAT Rates. URL: www.tmf-vat.com/latesteuropean-vat-rates (дата звернення: 14.11.2021).
2. Agreement on Trade Facilitation WTO. Ministerial Decision of 7 December 2013. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/mc9_e/desci36_e.htm/ (дата звернення: 15.11.2021).
3. Doing Business. Оценка бизнес регулирования. URL: <http://russian.doingbusiness.org/custom-query> (дата звернення: 14.11.2021).
4. Dur A., Vaccini L., Elsig M. The Design of International Trade Agreements: Introducing a New Database. *Review of International Organizations*. Vol. 9(3). 2014. P. 353-375.
5. Excise duties in Germany URL: <http://www.cfe-eutax.org/taxation/excise-duties/germany> (дата звернення: 15.11.2021).
6. Excise tax in the United States. URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Excise_tax_in_the_United_States (дата звернення: 05.11.2021).
7. Project SUN. A study of the illicit cigarette market in the European Union, Norway and Switzerland. KPMG Report, 2015. Results. URL: http://www.pmi.com/eng/tobacco_regulation/illicit_trade/Documents/project-sun-report2015.pdf (дата звернення: 05.11.2021).
8. Ratifications hst: Trade facilitation agreement facility. *World Trade Organization*. URL: <http://www.tfafacility.org/ratifications> (дата звернення: 04.12.2021).
9. Rob Preece Key controls in the administration of excise duties. *World Customs Journal*. URL: http://worldcustomsjournal.org/media/wcj/008/1/key-controls_in_the_administration_of_excise_duties.pdf (дата звернення: 04.12.2021).
10. Актуальні питання теорії та практики митної справи : моногр. За заг. ред. І. Г. Бережнюка. Хмельницький: ПП Мельник А. А. 2013. – 428 с.

11. Баязітов Л. Семінар про готовність України до реалізації Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі (28 квітня 2015 р.). К. 2015. URL: http://singlewindow.org/upload/documenty/protokoly/UKR/18%20RG/Dodatok_3_BAJAZITOV_ISSLED_TF_UA_ALL.pdf (дата звернення: 15.10.2021)
12. Бережнюк І.І., Коляда С.П. Спрощення процедур міжнародної торгівлі в контексті забезпечення національної економічної безпеки у сфері зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 4. С. 104-108.
13. Білоус-Осінь Т.І. Процес становлення уповноваженого економічного оператора як суб'єкта митного права: між-народний досвід. *Адміністративне право і процес*. 2014. № 2 (8). С. 181-189. URL: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-8-2014>.
14. Бондаренко Є.П. Фіскально-контролюючі особливості діяльності митних органів. *Наукове фахове видання «Світ фінансів»*. 2021. №1 URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1430>
15. Вакульчик О. М. Роль митного постаудиту в побудові профілю ризику. *Вісник академії митної служби України*. 2011. № 2. С. 46–54.
16. Вишинська Т. П. Протидія «сірим» схемам в здійсненні зовнішньоторговельних операцій як фактор поповнення Державного бюджету України. *Економіка і регіон*. 2012. № 3 (34). С. 80–84.
17. Войтов С. Г. Класифікація товарів як інструмент митно-тарифного регулювання: аспект визначення і контролю. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 9 (147). С. 42–48.
18. Войтов С. Г. Сучасна зумовленість та проблеми становлення національної системи митного пост аудиту. *Формування системи митного аудиту України : матеріали науково-практичного семінару*. Хмельницький: Держ. наук.-дослід. ін.-т митної справи. 2013. С. 38–41.
19. Годованець О. В. Стратегічні орієнтири реалізації системи управління ризиками в митних органах. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. № 10 (161). С. 101–106.

20. Дербеньова Я.В. Форми і види зон вільної торгівлі в системі сучасних зовнішньо-торговельних відносин. *Чорноморські економічні студії*. Випуск 18. 2017. С. 6-11.
21. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/> (дата звернення: 01.11.2021).
22. Державна митна служба України. URL: <http://www.customs.gov.ua/> (дата звернення: 01.11.2021).
23. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.11.2021).
24. Заклекта-Берестовенко О.С. Фіскальний та регулюючий аспекти акцизного оподаткування в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Економічні науки». 2014. Вип. 9-1. Ч. 1. С. 175-179.
25. Інститут уповноваженого економічного оператора в Україні / Н.В. Мережко, Н.І. Калуга, А.М. Очерет. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 2. С. 5-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2016_2_3.
26. Карпенко С.П. Акцизне оподаткування у системі стимулювання споживчого та інвестиційного попиту. *Економіка і держава*. 2015. № 9.
27. Карпенко С.П. Сутність та особливості акцизного оподаткування: світовий досвід та перспективи в Україні. *Економіка та держава*. 2015. №3. С. 117-121.
28. Конвенція про тимчасове ввезення. Міжнародний документ від 26.06.1990. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_472/page3 (дата звернення: 15.10.2021).
29. Коробкова О.М. Сутність та класифікація митних послуг. *Інноваційна економіка*. 2016. № 61. С. 225-229.
30. Кунєв Ю. Д. Визначення сутності та змісту основних митно-правових по-нять: "митні формальності". *Вісник Академії митної служби України*. Серія: "Право". 2014. № 1. С. 7-19.
31. Ліхосонова Г.С. Митне планування господарчих операцій. *Серія «Економічні науки»*. Вип.5. Ч-на 1. 2014. с.206-208.

32. Медвідь Ю. О. Впровадження досвіду країн ЄС та СНД у сфері митного постаудиту в Україні в контексті спрощення митних процедур. *Митна безпека*. 2012. № 1-2. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Mbez/econ/2012_1-2/17.pdf (дата звернення: 15.10.2021).
33. Митна енциклопедія: У двох томах. Редкол.: І.Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. Хмельницький: ПП Мельник А.А. 2013. Т.2. 536 с.
34. Митна політика та митна безпека України: моногр. за заг. ред. П.В.Пашка, І. Г. Бережнюка. Хмельницький: ПП Мельник А. А. 2013. 338 с.
35. Митна справа : підруч. / А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О.Б.Демянюк [та ін.]. За ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль: ВПЦ «Екон. думка ТНЕУ». 2014. 540 с.
36. Митне регулювання та міжнародна торгівля. URL: <http://www.ey.com/ua/uk/services/tax/customs-and-international-trade> (дата звернення: 12.11.2021).
37. Митний аудит як одна з форм митного контролю (брифінг для ЗМІ). URL: <http://ses-help.org.ua/articles/6377/> (дата звернення: 04.11.2021).
38. Митний кодекс Європейського союзу. URL: <http://kompmp.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.11.2021).
39. Митний Кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 14.11.2021).
40. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція) від 18.05.1973р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_643/page?text=%F0%E8%E7%E8%EA (дата звернення: 15.11.2021).
41. Наказ Міністерства доходів і зборів України від 16.12.13 р. № 804 «Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/6287-17> (дата звернення: 14.11.2021).

42. Несторишен І. В. Трансформація міжнародної співпраці з питань митної справи. *Економічні перспективи підприємництва в Україні*: зб. матеріалів Все-української інтернет-конференції, 27-28 жовтня 2016 р., Ірпінь. Т. 1. Ірпінь: УДФСУ, 2016. С. 292-295.
43. Новік О.І. Динаміка і структура митних платежів та їх роль у формуванні податкових надходжень. *Молодий вчений*. № 10 (50) жовтень. 2017р. С. 964-969.
44. Пашко П. В. Методика розрахунку прогнозних обсягів податкових надходжень від імпорту товарів. *Вісник АМСУ*. 2010. № 1. С. 5-18.
45. Податковий Кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 14.11.2021).
46. Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: наказ Міністерства фінансів України від 31.07.2015 № 684. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1021> (дата звернення: 14.11.2021).
47. Раскалей М.О. Митний контроль при міжнародних перевезеннях. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer39/103.pdf> (дата звернення: 15.11.2021).
48. Сідляр В. В., Валігура В. А. Проблеми адміністрування митних платежів через призму фіскальних загроз. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9173> (дата звернення: 20.11.2021).
49. Tax administration in OECD countries and Selected Non-OECD Countries. Comparative Information Series (2010). URL: www.oecd.org/dataoecd/2/37/47228941.pdf (дата звернення: 08.10.2021).
50. Туржанський В. А. Організаційно-інформаційна модель митного аудиту. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2013. Вип. 7. С. 221–226.
51. Управління ризиками в митній справі : зарубіжний досвід та вітчизняна практика: моногр.; за заг. ред. І. Г. Бережнюка. Хмельницький: ПП Мельник А. А. 2014. 288 с.

52. Федотов О.П. Єдине вікно – локальне рішення. *Молодий вчений*. 2016. № 29.2. С. 217-220.
53. Харкавий М. О. Новітня парадигма реалізації митного контролю в умовах спрощення митних процедур. *Ефективна економіка*. 2015. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?n=3&y=2015> (дата звернення: 08.10.2021).
54. Харкавий М. О. Пріоритети пост-митного аудиту як форми митного контролю. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 19. С. 82–86.
55. Шворнікова Г.М., Барабаш В.В., Марченко А.В. Спрощення митних формальностей як необхідна умова євроінтеграції України. *Вісник Східноукраїнського національного університету*. № 3 (233). 2017. С.252-257.